

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Сумський національний аграрний університет
Освітня програма	37215 Право
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	081 Право

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Сумський національний аграрний університет
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	37215
Назва ОП	Право
Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Мішина Наталя Вікторівна, Федосєєв Костянтин Євгенович, Рябовол Лілія Тарасівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	01.02.2024 р. – 03.02.2024 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП <http://surl.li/qesag>

Програма візиту експертної групи <http://surl.li/qerzm>

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

У СНАУ на Юридичному факультеті зокрема було створені всі умови, необхідні для забезпечення конструктивної роботи ЕГ у рамках проведення акредитаційної експертизи ОНП Право. Відповідно до погодженої програми візиту були проведені всі зустрічі, спілкування у фокус-групах було інформативним. Від різних категорій стейкхолдерів експерти почули лише схвальні відгуки про ОНП, яка акредитується. У порівнянні з попередньою умовною (відкладеною) акредитацією, істотно зріс науковий потенціал цієї ОНП, підвищився рівень академічної/ професійної кваліфікації/ відповідності кадрового складу. ЗВО має потужну матеріально-технічну базу, необхідну для організації освітнього процесу на ОП зі спеціальності Право, зокрема і на ОНП Право, є аудиторії з можливостями використання інформаційно-комунікативних технологій, аудиторія для імітації судових засідань, лабораторія практичного права, криміналістична лабораторія, юридична клініка. Аспіранти навчаються онлайн. Для здобувачів інших рівнів вищої освіти освітній процес у СНАУ відбувається у змішаному форматі. ЗВО забезпечений укриттями, в яких за необхідності можуть проводитися навчальні заняття. В умовах повномасштабної агресії РФ проти України СНАУ постав як пункт незламності, осередок гуманітарної допомоги населенню, яке її потребувало, практично Університет виконує суспільну місію, що заслуговує на високу оцінку. Враховуючи загрозу життю та здоров'ю учасників освітнього процесу через постійні обстріли Сумщини, за ініціативи Профспілкової організації співробітників СНАУ засновані переносні медичні пункти з сучасним обладнанням та фаховим персоналом. У ЗВО забезпечено доступ, у тому числі віддалений, до наукометричних баз даних, зокрема Scopus та Web of Science, що є умовою проведення наукових досліджень в умовах європейської інтеграції вітчизняної науки. Проводяться підписки на періодичні фахові видання з юридичних наук в електронній формі, що є оптимальним для дослідників у сучасному інформаційному суспільстві. На ОНП регулярно здійснюються захисти дисертацій докторів філософії – випускників ОНП Право. Необхідна кількість рецензентів свідчить про наявність «критичної маси» вчених, потрібної для підготовки дослідників у ЗВО. У ЗВО та на ОНП зокрема пропагується академічна доброчесність, функціонує система запобігання її порушенням усіма учасниками освітнього процесу, зокрема аспірантами та їх науковими керівниками. У ЗВО та на ОНП зокрема забезпечується освітня, організаційна, інформаційна, консультативна підтримка аспірантів. За необхідності, аспіранти та НПП можуть отримати психологічну допомогу. ОНП Право та освітня діяльність за цією програмою загалом (з недоліками, що не є суттєвими) відповідають критеріям оцінювання якості ОП, які визначені у Положенні про акредитацію ОП за якими здійснюється підготовка здобувачів ВО. Наразі у ЗВО відбувається тестування Єдиного університетського вебпорталу <https://portal.snau.edu.ua/> повне впровадження якого може розглядатися як вірцева практика.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

На ОНП Право у СНАУ забезпечено баланс типовості/унікальності. Програма відповідає до Стандарту ВО зі спеціальності 081 Право для третього (освітньо-наукового) рівня ВО в частині опису предметної області (об'єкт вивчення, цілі навчання, теоретичний зміст) водночас є унікальною – спрямована на вивчення й дослідження проблематики земельного, аграрного, екологічного права, сталого розвитку, що зумовлено галузевою належністю ЗВО, в якому вона реалізується. Під час навчання на ОНП Право у аспірантів формуються soft skills, які вони використовують у професійній діяльності та повсякденному житті. Аспіранти та викладачі беруть участь у заходах академічної мобільності. На ОНП є приклади зарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. У ЗВО систематично проводяться Тижні академічної доброчесності. На ОНП Право регулярно здійснюються заходи щодо внутрішнього аудиту програми, проводиться глибокий аналіз освітньої діяльності на ОНП, результати якого враховуються для підвищення її ефективності. Здобувачі освіти та роботодавці долучаються до моніторингу й удосконалення ОНП Право. На ОНП і загалом на Юридичному факультеті СНАУ реалізується позитивна практика проведення роботодавцями лекцій, тематика яких, як правило, корелює із напрямом роботи та специфікою правничої діяльності конкретного роботодавця, що дозволяє поєднувати теорію і практику застосування правових норм, а це є ефективним у підготовці правника зокрема і правника-дослідника. НПП, які забезпечують ОК на ОНП, є експертами у своїх галузях та мають досвід практичної діяльності у галузі права. У СНАУ функціонує система мотивації та стимулювання професійного розвитку й самореалізації НПП, здійснюється матеріальне й моральне заохочення.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Перелік РН в ОНП розширений у порівнянні з переліком РН у Стандарті ВО зі спеціальності 081 Право для третього (освітньо-наукового) рівня, рекомендуємо переглянути доцільність такого розширення та/або узгодити уведені РН із спеціальними компетентностями, можливо, розширивши і їх перелік з урахуванням унікальності ОНП. Удосконалення потребує структурно-логічна схема ОНП. Належним чином не забезпечується підготовка аспірантів до викладацької діяльності у ЗВО. ЕГ рекомендує переглянути підхід до організації педагогічної практики і теоретичної підготовки до неї. Серед рекомендованих джерел в РП/силабусах навчальних дисциплін є нормативно-правові акти, які втратили чинність, застаріла література, російськомовні джерела та джерела видавництва РФ, які необхідно видалити при перегляді РП на 2024-2025 навчальний рік і загалом актуалізувати літературу. Платформа МООДЛ, яка ефективно використовується для організації дистанційного навчання, не застосовується для проведення онлайн занять, відтак викладачі самостійно організують аудиторні заняття через різні менеджери. Для організації та централізації, власне управління процесом навчання та викладання, ЕГ рекомендує поряд з МООДЛ впровадити й іншу централізовану платформу для проведення власне навчальних занять з організованими клас-румми. Результати навчання здобувачів освіти та рейтинги НПП не оприлюднені на сайті ЗВО, хоча таке оприлюднення передбачено п. 3 ч. 2 ст. 16 Закону України «Про вищу освіту». Результати зовнішнього

забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час акредитацій інших освітніх програм) не враховуються у ЗВО повною мірою.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Мета ОП відображає специфіку освітньо-наукової програми – передбачає «розвиток дослідників», «формування науково-дослідницьких, науково-педагогічних, науково-практичних навичок». Мета також відображає галузеву належність ОНП, релевантна до спеціальності 081 Право, спрямовує здобувачів освіти на розвиток здатності «розв'язувати значущі проблеми у сфері правотворчості, правозастосування, реалізовувати ґрунтовне наукове дослідження, розширювати та переоцінювати існуючі знання, професійні юридичні та академічні практики відповідно до правових цінностей», «з акцентом на сучасних тенденціях розвитку правових явищ, трансформації правової системи України й утвердження верховенства права людини та громадянина». ОНП має особливість, що відрізняє її від інших програм зі спеціальності 081 Право для третього освітньо-наукового рівня вищої освіти. Унікальність цієї ОНП зумовлена галузеву належністю закладу вищої освіти, в якому вона реалізується – Сумського національного аграрного університету. Так, «Метою ОНП є розвиток дослідників, здатних розв'язувати значущі проблем у сфері правотворчості, «...», що сприятимуть розбудові аграрного сектору та суспільства в цілому на засадах сталого розвитку». «Завданнями ОНП є отримання здобувачами поглиблених теоретичних і практичних знань, умінь, «...» шляхом впровадження Цілей сталого розвитку держави, громадянського суспільства й цифрової економіки, включаючи екологічний, земельний, аграрний сектор, ґрунтуючись на відповідних європейських стандартах». Констатуємо баланс типовості/унікальності ОНП, так, програма відповідає до Стандарту ВО зі спеціальності 081 Право для третього (освітньо-наукового) рівня ВО <http://surl.li/ofpmt> в частині опису предметної області (об'єкт вивчення, цілі навчання, теоретичний зміст) водночас розробники ОНП обґрунтовано вбачають її унікальність «у формуванні у здобувача наукового ступеня доктора філософії здатності розуміти, інтерпретувати та впроваджувати ідею, доктрину, правові принципи держави сталого розвитку». Темі дисертаційних досліджень здобувачів на ОНП переважно відображають заявлену унікальність https://ur.snau.edu.ua/?page_id=6011 стосуються земельного, аграрного, екологічного права, проблематики сталого розвитку. У Стратегії розвитку СНАУ на 2021-2025 <http://surl.li/kiam> на думку ЕГ, не повною мірою відображено та враховано потенціал цієї ОНП і загалом спеціальності Право для досягнення цілей розвитку ЗВО. Так, згідно з цим документом, Стратегія (с.1) «має бути орієнтована на сучасний стан та перспективи розвитку сільських територій, ..., де відбуваються постійні зміни технологічного, організаційного, управлінського характеру..», на зміни у праві та законодавстві наразі не вказано. Ціль 15 Стратегії – «Стати осередком активності, потужним інформаційним ресурсом для громадян та органів місцевого самоврядування», зокрема п. 4 передбачає надання консультаційних послуг з різних питань, проте питання правового супроводу аграрних, земельних правовідносин не передбачено.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Цілі ОНП та ПРН визначаються у Стандарті ВО зі спеціальності 081 Право для третього (освітньо-наукового) рівня ВО <http://surl.li/ofpmt> Компетентності (інтегральна, загальні, спеціальні) в ОНП повністю відповідають переліку, визначеному у вказаному Стандарті ВО. РН, вказані в ОНП, також відповідають цьому переліку за деякими винятками (описано у підкритерій 1.4). У Стандарті закріплено 11 результатів навчання. В ОНП цей перелік становить 15, де 12-15 уведено розробниками і, на їх думку, відображають специфіку/унікальність ОНП, а РН 13 уведено за пропозицією «інших стейкхолдерів» (с. 7 ВСО). Можна погодитися, що уведені РН відображають особливості ОНП. Пропозиції різних груп стейкхолдерів (здобувачі, випускники, роботодавці) переважно стосувалися змісту ОНП, щодо уведення навчальних дисциплін, передусім вибіркових, релевантних до тематики дисертаційних досліджень.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

У співвідношенні зі Стандартом ВО зі спеціальності 081 Право для третього (освітньо-наукового) рівня ВО, РНОз «Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права» доповнений – «(зокрема, аграрного, земельного, екологічного права)» з урахуванням особливостей програми та враховує галузевий і регіональний контекст (Сумський регіон – аграрний). Під час зустрічі з розробниками ВСО було зазначено, що вони вивчали досвід аналогічних вітчизняних ОНП і підтвердили інформацію із ВСО с.8, що врахували зокрема досвід «КНУ ім. Т. Шевченка щодо включення як обов'язкового ОК – курс з методології проведення наукових досліджень, що дозволило отримати певні ПРН», проте, у вітчизняному досвіді не знайшли програм з такою ж специфікою, як ОНП Право у СНАУ (акцент на аграрне, екологічне право, сталий розвиток регіонів), отже, не використовували досвід інших ОНП. Щодо зарубіжного досвіду, ЕГ констатує, що робоча група ОНП вивчала зокрема Зальцбургські принципи організації докторських програм, Європейську хартію дослідників та Кодекс працевлаштування наукових працівників. Щодо аналогічних іноземних ОП, автори ВСО вказали на неможливість отримання доступу до них (з ними можуть ознайомитися лише здобувачі освіти, які вступили на ОНП, інші можуть бачити на сайті іноземних ЗВО лише загальний опис програми).

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

РН, вказані в ОНП, відповідають до переліку у Стандарті ВО зі спеціальності 081 Право для третього (освітньо-наукового) рівня ВО, за деякими винятками, що, вважає ЕГ, не завжди є обґрунтованим. Так, РНО9 «Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері права на різних рівнях вищої освіти, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методи викладання навчальних дисциплін» доповнений – «задля впровадження ідеї, що освіта є одним із найпотужніших і перевірених засобів сталого розвитку, ліквідування нерівності сільських районів у порівнянні з міськими». Таке доповнення, на думку ЕГ, не є доцільним, на ОНП здійснюється підготовка науково-педагогічних працівників – викладачів юридичних дисциплін у ЗВО. Уведені в ОНП, додатково до Стандарту, РН 12-15 не повною мірою корелюють із спеціальними компетентностями. Так, виходячи з Матриці відповідності (Таблиця 2) в ОНП, «РН14. Обґрунтовувати ефективність використання правових механізмів стимулювання сталих методів ведення сільського господарства: підтримку фермерів, забезпечення рівноправного доступу до землі, технологій і ринків, зважаючи на результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні наукові джерела» корелює із «СКОз. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті та проєктах правничої освіти у системі освіти дорослих». На думку ЕГ, зазначені РН14 та СКОз не корелюють. Уведений «РН13. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності управління природними ресурсами й забезпечення продовольчої безпеки за допомогою правових засобів аграрного, земельного, екологічного, адміністративного, інформаційного та інших галузей права, шляхів впровадження результатів наукових досліджень з права у виробництво/практику в аграрній, земельній, екологічній сферах, у місцевих органах публічної адміністрації; навчальний процес і науку», як заявлено у Матриці відповідності (Таблиця 2) в ОНП, корелює з усіма СК, що також не відповідає дійсності.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

На ОНП Право у СНАУ забезпечено баланс типовості/унікальності. Програма відповідає до Стандарту ВО зі спеціальності 081 Право для третього (освітньо-наукового) рівня ВО в частині опису предметної області (об'єкт вивчення, цілі навчання, теоретичний зміст) водночас є унікальною, що зумовлено галузевою належністю закладу вищої освіти, в якому вона реалізується – Сумського національного аграрного університету, так ОНП спрямована на вивчення й дослідження проблематики земельного, аграрного, екологічного права, сталого розвитку.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

У Стратегії розвитку СНАУ на 2021-2025 не повною мірою відображено та враховано потенціал ОНП Право і загалом спеціальності 081 Право, врахування якого посприяло б у досягненні цілей розвитку ЗВО. Перелік РН в ОНП розширений у порівнянні з переліком РН у Стандарті ВО зі спеціальності 081 Право для третього (освітньо-наукового) рівня, що саме по собі не є недоліком/зауваженням, однак, введені РН (РН 12, 13, 14) лише частково корелюють зі спеціальними компетентностями, хоча у Матриці відповідності (Таблиця 2) в ОНП вказано на таку кореляцію. Аналогічні іноземні ОНП та організація освітньої діяльності на них практично не була предметом вивчення через відсутність таких програм у вільному доступі (як зазначили розробники ВСО). Рекомендуємо: У проєкті ОНП 2024 переглянути доцільність розширення переліка програмних результатів навчання та/або узгодити їх насамперед із спеціальними компетентностями, можливо, розширивши і їх перелік з урахуванням унікальності ОНП. Вивчати досвід організації освітньої діяльності на аналогічних іноземних ОНП під час закордонних стажувань науково-педагогічних працівників, міжнародної академічної мобільності, тощо.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

ОНП Право та освітня діяльність за цією програмою відповідають підкритеріям 1.1, 1.2. На ОНП Право у СНАУ забезпечено баланс типовості/унікальності. У результаті аналізу відповідності ОНП до Критерію 1 «Проектування та цілі освітньої програми» ЕГ встановила відсутність критичних недоліків. Виявлені недоліки у рамках підкритеріїв 1.3. та 1.4. суттєво не впливають на функціонування ОНП та досягнення цілей і результатів навчання, визначених у ній, і можуть бути усунуті у процесі поточної діяльності ЗВО.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Обсяг ОНП становить 45 кредитів (освітня складова) ЄКТС з терміном навчання 4 роки. Це відповідає Закону України «Про вищу освіту», згідно з абз. 3 ч. 6 ст. 5 якого, «Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі (ад'юнктурі) становить чотири роки. Обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії становить 30-60 кредитів ЄКТС». Обсяг і термін навчання на ОНП повністю відповідають до Стандарту ВО зі спеціальності 081 Право для третього (освітньо-наукового) рівня ВО <http://surl.li/ofpmt> Згідно з Розділом IV якого, «Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі (ад'юнктурі) становить чотири роки. Обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії становить 45 кредитів ЄКТС». У Стандарті не визначено вимоги щодо обсягу ОК (у кредитах ЄКТС), спрямованих на формування компетентностей, визначених тим самим Стандартом. ОК, передбачені на ОНП, переважно забезпечують формування інтегральної, загальних та спеціальних компетентностей, визначених у Стандарті зі спеціальності 081 Право для третього (освітньо-наукового) рівня ВО. Загальний обсяг ОНП – 45 кредитів ЄКТС розподілено у такий спосіб: 30 кредитів ЄКТС – обов'язкові навчальні дисципліни (Філософія науки, Сучасні інформаційні технології у науковій діяльності, Методологія сучасного правознавства, Сучасні тенденції юридичної науки в умовах сталого розвитку, Правові режими природних об'єктів і комплексів в умовах євроінтеграції, Організація і методика проведення навчальних занять, Управління науковими проектами, Іноземна мова за професійним спрямування, Педагогічна практика, Правове забезпечення сталого розвитку регіонів); 15 кредитів ЄКТС – вибіркові дисципліни спеціальної (професійної) підготовки аспіранта. Передбачено десять обов'язкових дисциплін, обсяг кожної з яких – 3 кредити ЄКТС, а також три вибіркові дисципліни, обсяг кожної з яких 5 кредитів ЄКТС. Стандартом не визначено вимоги щодо обсягу практичної підготовки аспіранта. На ОНП передбачена педагогічна практика в обсязі 3 кредити ЄКТС.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

В ОНП представлена структурно-логічна схема (СЛС) за роками й семестрами навчання. Відповідно до неї, у 1-му семестрі вивчаються ОК: Філософія науки, Сучасні тенденції юрид науки в умовах сталого розвитку, Іноземна мова за проф спрямуванням (вивчається у 1-му і 2-му семестрах) та Управління науковими проектами. У 2-му семестрі: Методологія сучасного прав-ва, Правове забезпечення сталого розвитку регіонів, Організація і методика проведення навчальних занять. У 3-му: Правові режими природних об'єктів і комплексів в умовах євроінтеграції, Сучасні інформаційні технології у наук діяльності, ВД 1. У 4-му – ВД 2, ВД 3, Педагогічна практика. На думку ЕГ, відповідна схема не є достатньо логічно структурована, так ОК «Сучасні інформ технології у наук діяльності» вивчається у 3-му семестрі тоді, як аспіранти мали би користуватися такими технологіями у процесі проведення наукового дослідження вже у 1-му та 2-му семестрах. ОК «Організація і методика проведення навч занять» вивчається у 2-му семестрі, а Пед практика проходить у 4-му. Логічним є послідовне розміщення ОК «Організація і метод проведення навч занять» та Пед практики відповідно у 3-му і 4-му семестрах. Натомість у 2-ий семестр доцільно перенести одну з ВД спеціальної підготовки аспіранта, вивчення якої посприяло би у проведенні дисертаційного дослідження. У сукупності ОК дозволяють досягти заявлених в ОНП цілей та РН. Так, ОК4, ОК5, ОК10 забезпечують аспірантів «передовими концептуальними та методологічними знаннями у сфері права і на межі предметних галузей» (РНО1), вміннями «Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, сучасної правової доктрини, основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права» (РНО3), вміннями «Здійснювати доктринальне тлумачення норм національного, міжнародного та права Європейського Союзу,

здійснювати порівняльний аналіз правових явищ та процесів у різних правових системах» (PH11). ОК2, ОК3, ОК7 дозволяють розвивати «дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій» (PH01), вміння «Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні аргументи, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні наукові джерела» (PH04). Натомість, лише частково забезпечується PH09 «Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері права на різних рівнях вищої освіти, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін». ОК «Організація і методика проведення навч занять», яка за своєю назвою мала би забезпечувати PH09, не містить тем безпосередньо щодо методики викладання загалом та методики викладання юридичних дисциплін зокрема; робоча програма цієї ОК не враховує специфіку викладання юридичних дисциплін, є універсальною для всіх ОНП у СНАУ, незалежно від галузі знань та спеціальності (<http://surl.li/apusk>).

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст ОНП відповідає предметній області, визначеній у Стандарті ВО зі спеціальності 081 Право для третього (освітньо-наукового) рівня ВО. Всі ОК на ОНП мають очевидний зв'язок зі спеціальністю 081 Право та сприяють у розвитку дослідника-правника. Зміст ОНП, зокрема ОК4, ОК5, ОК10, відповідають об'єкту і теоретичному змісту предметної області та передбачають вивчення «комплексу правових доктрин», «права як соціального явища, особливостей його творення і реалізації, що ґрунтуються на правових цінностях та принципах, в основі яких покладені людська гідність та верховенство права». Зміст ОНП, зокрема ОК1, ОК2, ОК3, забезпечують аспіранта необхідними методами, методиками і технологіями, необхідними для проведення дисертаційного дослідження, а саме – знаннями та вміннями застосовувати «загальнонаукові і спеціальні методи пізнання правових явищ; методики з правової оцінки поведінки чи діяльності індивідів і соціальних груп, ідентифікації правової проблеми та її вирішення на основі принципів права; цифрові технології». Методи, методики і технології, визначені у рамках теоретичного змісту предметної області, відповідають освітньо-науковому рівню і дозволяють здобувачам як засвоїти зміст навчання, так і проводити наукові дослідження. В освітній діяльності на ОНП передбачено використання таких інструментів та обладнання, як: сучасне інформаційно-комунікаційне обладнання, інформаційні ресурси та спеціальне програмне забезпечення, що застосовуються в діяльності у сфері права. У проведенні наукових досліджень сприяють мережеві системи пошуку й обробки інформації, бібліотечні ресурси, у тому числі електронні, наявні в СНАУ зокрема на ОНП, з можливістю доступу до наукових видань, які індексуються у наукометричних базах даних Scopus та WoS.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Обсяг вибіркового дисциплін на ОНП – 15 кредитів ЄКТС, що становить 33% від загального обсягу ОНП (45 кредитів ЄКТС). На ОНП передбачено вибірково дисципліни спеціальної (професійної) підготовки аспіранта, а також можливість для них вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів ВО та інших спеціальностей, що дотичні до тематики дисертаційного дослідження, за погодженням зі своїм науковим керівником і керівником відповідного факультету. Такий підхід відповідає п. 15 ч. 1 ст. 62 Закону України «Про вищу освіту», згідно з яким «вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною ОП та НП, в обсязі, що становить не менш як 25% загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня ВО. При цьому здобувачі певного рівня ВО мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів ВО, за погодженням з керівником відповідного факультету чи підрозділу». На зустрічах зі здобувачами освіти і випускниками, вони підтвердили, що реалізували своє право на вибір НД та вказали їх назви, свій вибір пояснювали релевантністю дисциплін до тематики своїх досліджень. Здобувачі освіти і випускники також повідомили, що: інформація про ВД розміщена на сайті ЗВО, де вони й ознайомились із нею; заяву про вибір дисциплін можна написати як від руки і подати у відділ аспірантури, так і в електронному форматі, заповнивши її онлайн. Однак, аспіранти у СНАУ переважно навчаються он лайн, отже, більш зручною очевидно є заповнення гугл-форм онлайн. Та й сучасна вітчизняна практика підтверджує ефективність саме такого варіанту незалежно від формату навчання (он лайн, оф лайн, змішаний). Аспіранти мають Індивідуальний навчальний план та Індивідуальний план наукової роботи, про виконання якого звітують двічі на рік на засіданні кафедри. Випускники підтвердили випадки оформлення академічної відпустки (за сімейними обставинами) після закінчення якої успішно захистили дисертацію. Випускники та здобувачі на ОНП підтвердили також, що знають про можливість оформлення Індивідуального графіка навчання, декілька аспірантів скористалися таким правом. На зустрічах також було підтверджено, що аспіранти самостійно визначаються з проблематикою/ тематикою своїх досліджень і вже, виходячи з неї, обирають наукового керівника з відповідним колом наукових інтересів.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Практична підготовка, зокрема виконання завдань, які забезпечують формування практичних умінь і навичок, передбачена у процесі вивчення різних дисциплін на ОНП. Так, під час вивчення ОК8 «Іноземна мова за професійним спрямуванням», як повідомлено викладачем під час зустрічі з НПП, аспіранти опрацьовують іноземні джерела, дотичні до їх дисертаційного дослідження, іноземною мовою пишуть тези, резюме до наукових праць. Це дозволяє сформулювати РНО2 «Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефхівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми права державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях». ОК7 «Управління науковими проектами» передбачає, зазначено викладачем цієї дисципліни під час зустрічі з НПП, розробку/заповнення аспірантом аплікаційної форми/ заявки для участі у конкурсах програми ЄС «Горизонт 2020», Фонду цивільних досліджень та розвитку США (CRDF) (зазначено в Робочій програмі цієї ОК та підтверджено викладачем під час зустрічі). Однак, аспіранти та випускники, які подавали такі заявки вже після вивчення цієї ОК, під час зустрічей вказали, що у них не було необхідних для цього вмінь і вони навчалися цьому безпосередньо у процесі заповнення заявки. Щодо ОК9 «Педагогічна практика» ЕГ встановила таке. ОК6 «Організація і методика проведення навч занять» за своїм змістом фактично не забезпечує підготовку до проведення навчальних занять, навчання та викладання юридичних дисциплін у ЗВО, оскільки не вміщує тем щодо форм навчання та їх організації і проведення, а також щодо традиційних та/або інноваційних технологій навчання безпосередньо правничих дисциплін, що є важливим з огляду на спеціальність 081 Право, за якою на цій ОНП здійснюється підготовка аспірантів. Отже, РНО9. «Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері права на різних рівнях вищої освіти, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін» забезпечується лише частково. Під час зустрічей з викладачами та здобувачами освіти на ОНП з'ясовано/підтверджено, що під час вивчення ОК6 та під час Педагогічної практики аспіранти розробляють елементи силабусу. Під час практики аспіранти проводять аудиторні заняття, однак, на етапі теоретичного навчання вони не розробляють плани-конспекти лекційних/семінарських/практичних занять, отже, практично не є підготовленими до такої роботи на практиці. Однак, відповідна дисципліна-пререквізит має забезпечувати повну теоретичну підготовку (Лист НАЗЯВО «Про забезпечення володіння випускниками ОНП доктора філософії методологією педагогічної діяльності» від 03.09.2021 <http://surl.li/qgwjq>). Під час зустрічі аспіранти зазначили, що навчалися цьому вже під час педагогічної практики за допомогою наукового керівника, який є і методистом для здобувача освіти. В робочих програмах (силабусах) навчальних дисциплін прямо не передбачені практичні завдання та система їх оцінювання.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

На ОНП забезпечено формування загальних компетентностей в аспірантів як змістовно – через вивчення відповідних ОК, так і за допомогою застосовуваних методик і технологій навчання й викладання. Так, через зміст ОК Іноземна мова за професійним спрямуванням із застосуванням спеціальних методів забезпечується формування ЗКО4. Здатність усно і письмово презентувати результати власного наукового дослідження українською та іноземною мовами, глибоко розуміти іноземні наукові та професійні тексти за напрямом досліджень; через зміст ОК Управління науковими проектами – ЗКО2. Здатність розробляти наукові проекти та управляти ними. Через систему змісту усіх ОК та методів і прийомів навчання і викладання в аспірантів розвиваються – ЗКО1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), ЗКО3. Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору. Останнє виходить із самої сутності програми з підготовки доктора філософії як дослідника, покликання якого – генерувати нові ідеї, гіпотези та втілювати і перевіряти їх. У процесі проведення дослідження в аспірантів розвиваються такі soft skills, як: здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, пошуку й використання актуальних досліджень і сучасних практик з предметної області спеціальності Право. У аспірантів на ОНП забезпечується розвиток комунікативних навичок – під час спілкування з науковим керівником, іншими науково-педагогічними працівниками кафедр, зі здобувачами інших рівнів вищої освіти під час педагогічної практики. На зустрічі аспіранти вказали, що навчання на ОНП, а також заходи з неформальної освіти сприяють у розвитку комунікативних навичок, навичок міжособистісної взаємодії, здатності спілкуватися з представниками різних видів діяльності, що допомагає їм як у навчанні, так і у професійній діяльності. Під час власних відповідей на практичних заняттях, проведення навчальних занять під час практики, звітуючи про виконання завдань свого дослідження, у аспірантів розвиваються ораторські навички, навички усної та письмової мови, використання мультимедіа, презентацій.

7. Зміст освітньої програми ураховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт зі спеціальності 081 Право відсутній. Однак, виходячи з того, що випускники освітньо-наукових програм можуть бути науково-педагогічними працівниками, на що прямо вказано у відповідному Стандарті ВО та в ОНП Право (Придатність до працевлаштування – «Викладачі закладів вищої освіти»), при проектуванні, визначенні цілей та змісту ОНП слід враховувати вимоги Професійного стандарту на групу професій «Викладачі ЗВО» (наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 23.03.2021 № 610 <http://surl.li/piql>) в якому визначено загальні компетентності, трудові функції та професійні компетентності викладача ЗВО. Вимоги цього Професійного стандарту хоч і не повною мірою враховані у Стандарті ВО для третього (освітньо-наукового) рівня ВО зі спеціальності 081 Право та відповідно в ОНП Право, яка акредитується, зокрема у спеціальних компетентностях – СКОЗ «Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті та проектах правничої освіти у системі освіти дорослих» та у результатах навчання – РНОБ «Розуміти загальні

принципи та методи юридичної науки, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері права та у викладацькій практиці», РНО9 «Організувати і здійснювати освітній процес у сфері права на різних рівнях вищої освіти, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін».

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Освітня складова ОНП – 2 роки навчання. На 1-му курсі на ОНП вивчають: у 1-му сем – Філософія науки (3 кр), Сучасні тенденції юрид науки (3 кр), Управління наук проектами (3 кр); у 2-му сем – Методологія сучасного прав-ва (3 кр), Правове забезпечення сталого розвитку регіонів (3 кр), Організація і методика навч занять (3 кр); у 1-му і 2-му сем – Ін мова за проф спрямув (3 кр). Разом за 1-ий рік – 21 кр ЄКТС. На 2-му році: у 3-му сем – Правові режими природ об'єктів (3 кр), Сучасні інфор технології у наук діяльності (3 кр), ВД 1 (5 кр); у 4-му сем – ВД 2 і ВД 3 (по 5 кр) і Пед практика (3 кр). Разом за 2-й рік – 24 кр. По рокам навчання навантаження розподілено рівномірно. У Положенні про організацію освітнього процесу у СНАУ <http://surl.li/anigm> відповідний обсяг навантаження регламентується лише для бакалаврів та магістрів. Години на лекційні та практ/семінар заняття, виходячи з НП для ден форми розподілені рівномірно: Філософія науки – 24 год лекцій, 24 год практ, Сучасні інформ технології у наук діяльності – 20 год лекц, 20 год практ. ОК Ін мова за проф спрямуван – лише практичні – 42 год, що обґрунтоване специфікою цієї ОК. На думку ЕГ, щодо усіх ОК варто перерозподілити години на користь практ занять, збільшивши їх обсяг у годинах, оскільки формування компетентностей та забезпечення РН вимагає залучення кожного аспіранта до активної навчальної діяльності, а це можливе переважно на практ заняттях. ЕГ встановлено, що обсяг кожної з обов'язкових ОК становить 3 кредити, при цьому, розподіл годин на аудиторні заняття та самостійну роботу – відрізняється, становить по 18/20/24 год на аудиторну і по 54/50/42 – на самостійну роботу відповідно. Обсяг аудиторних годин в ОК на ОНП є не меншим, ніж 1/4 від загального навантаження цієї НД, як передбачено Рекомендаціями Нацагентства з акредитації ОНП (<http://surl.li/sgun>) та п. 21.14 Положення про організацію ОП у СНАУ. На 3-му і 4-му курсах – лише наукова робота. В контексті обсягу ОК у ЕГ є зауваження до організації Пед практики. На неї відведено 3 кр, а її тривалість за НП – 3 тижні, однак, 1 тиждень практики – 1,5 кр, тобто, 3 кр практики означає її тривалість 2 тижні, а не 3 як на ОНП. На зустрічах з гарантом і НПП також зазначалося, якщо аспіранти не встигають виконати завдання практики, вона може бути продовжена до 7-ми тижнів, при цьому вони вже виходять на навчання, тобто можуть бути перевантажені. Наразі здобувачі не вказували, що перевантажені навчальною та/або науковою роботою. Питання пед практики аспірантів унормовано відповідним Положенням СНАУ <http://surl.li/qgyol> згідно з п.1.5 аспірант проходить практику з дисципліни, дотичної до теми його дисертації, а якщо ця НД викладається в іншому семестрі, практика може бути перенесена. Однак, це тягне за собою перегляд графіка навчального процесу та перевантаження аспіранта у відповідному семестрі, зокрема з урахуванням того, що Пед практика за НП передбачає 24 год практ/семінар занять, призначення яких не пояснено логічно під час зустрічей.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою на ОНП не здійснюється.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Аспіранти та випускники ОНП зазначили, що під час навчання на ОНП Право у них формуються/сформувалися soft skills, які вони використовують у професійній діяльності та повсякденному житті (2.6).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

ОК «Сучасні інформаційні технології у науковій діяльності» вивчається у 3-му семестрі тоді, як аспіранти мали би користуватися такими технологіями у процесі проведення наукового дослідження вже у 1 і 2-му семестрах. ОК «Організація і методика проведення навч занять» вивчається у 2-у семестрі, а Педагогічна практика проходить у 4-у, що не є послідовним (2.1). Заяву про вибір дисциплін аспіранти можуть написати як від руки і подати у відділ аспірантури, так і в електронному форматі, заповнивши її онлайн, що саме по собі не є недоліком, проте, рекомендуємо на 2024-2024 н.р. уніфікувати й централізувати процедуру обрання ВД, залишивши суто електронний формат, що відповідає сучасним практикам та є зручним для всіх здобувачів незалежно від форми навчання (онлайн, офлайн, змішаний) (2.4). В РПНД/силабусах прямо не передбачені практичні завдання та система їх оцінювання. ОК7 не повною мірою забезпечує формування практичних умінь здобувачів. ОК6 за своєю

назвою є дисципліна-пререквізит до пед практики, однак за своїм змістом лише частково забезпечує формування РНО9 та підготовку до проведення навчальних занять, навчання та викладання юридичних дисциплін у ЗВО, оскільки не вміщує тем щодо форм навчання та їх організації і проведення, а також щодо традиційних та/або інноваційних технологій навчання безпосередньо правничих дисциплін, що є важливим з огляду на спеціальність 081 Право, за якою на цій ОНП здійснюється підготовка аспірантів. Знання про види аудиторних занять та особливості їх організації і проведення як і вміння розробляти плани-конспекти занять формуються у них під час практики без попередньої теоретичної підготовки (2.2, 2.5). Години аудиторного навантаження в рамках ОК рівномірно розподілені на лекційні та практичні заняття, що не є недоліком, проте, на реалізацію компетентнісного підходу рекомендуємо в НП 2024-25 перерозподілити години на користь практичних занять (2.5, 2.8). Нерелевантні тривалість практики та обсяг завдань (2.8). Рекомендуємо: У проєкті ОНП 2024 переглянути СЛС. Для підсилення практичної підготовки на ОНП у РНПД/силабусах на 2024-2025 н.р. прямо передбачити переліки практичних завдань, обов'язкових до виконання аспірантом. Переглянути зміст ОК «Організація і методика проведення навчальних занять» з урахуванням специфіки підготовки викладача юридичних дисциплін у ЗВО та внести відповідні зміни в РПНД/силабус на 2024-2025 н.р. На 2024-2025 переглянути підхід до організації Пед практики у ЗВО та на ОНП зокрема, переглянути Положення про пед практику здобувачів ступеня ДФ у СНАУ зокрема щодо можливості перенесення пед практики в інший семестр, оскільки це тягне за собою перегляд графіка навчального процесу та перевантаження аспіранта у відповідному семестрі та/або регламентувати процедуру такого перенесення.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

ОНП Право та освітня діяльність за цією програмою відповідають підкритеріям 2.1, 2.3, 2.4, 2.6, 2.7. У результаті аналізу відповідності ОНП до Критерію 2 «Структура та зміст освітньої програми» ЕГ встановила відсутність критичних недоліків. Виявлені недоліки у рамках підкритеріїв 2.2 та 2.8 переважно стосуються організації та проведення педагогічної практики аспірантів у ЗВО (оскільки йдеться про єдину модель цієї практики у СНАУ) та на ОНП Право зокрема, частково впливають на функціонування ОНП та досягнення цілей і результатів навчання, визначених у ній, і можуть бути усунуті у процесі поточної діяльності ЗВО.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому на навчання для здобувачів вищої освіти у СНАУ в 2023 році затверджені Вченою радою СНАУ (протокол №14 від 03 квітня 2023 року, введено в дію наказом ректора №174/1-к від 03.04.2023 року) (<https://cutt.ly/TwXdRAPL>) (далі – Правила прийому). Правила прийому оприлюднені на сайті ЗВО в підрозділі «Правила прийому» розділу «Загальні документи». Вступ для здобувачів третього рівня здійснюється в порядку передбаченому додатком до Правил прийому, який розміщено як на вказаній сторінці так і на сторінці «Вступ до аспірантури». На вказаній сторінці також розміщено Програми вступних випробувань (<https://cutt.ly/owXdrVzN>). ЕГ відзначає, що правила прийому до аспірантури розміщені на сторінці Правил прийому та на сторінці Вступу до аспірантури мають відмінності, зокрема на першій сторінці правила прийому на аспірантуру є Додатком 2 до Правил прийому, на другій сторінці – додаток 10 до Правил прийому. Також правила прийому розміщені на сторінці «Вступу до аспірантури» передбачають, що вступ на вказану ОНП можливий для осіб, які здобули освітній ступінь магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) зі спеціальностей 081 Право, 293 Міжнародне право, що прямо передбачено стандартом вищої освіти. В ході опитування відповідального секретаря приймальної комісії СНАУ, останній повідомив що до правил прийому вносилися зміни, в той же час завідувач відділу аспірантури та докторантури СНАУ підтвердила, що головною умовою вступу на вказану ОНП є саме наявність у вступника здобутого рівня освіти магістр (спеціаліст) за спеціальностями 081 Право, 293 Міжнародне право, що відповідає особливостям отримання кваліфікації. В ході опитування здобувачів вищої освіти, які вступили на навчання у 2023 році ЕГ встановила, що вони з правилами прийому ознайомились на сайті, для них вони були чіткими та зрозумілими, не містили дискримінаційних вимог, ознайомлення відбувалось саме на сторінці Вступ до аспірантури, у випадку неясності здобувачі мали можливість отримати консультацію у відділі аспірантури та докторантури, однак необхідність не мала місця. Вказане вказує, що на доступність Правил прийому на ОНП для розуміння потенційних вступників.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Програми вступних випробувань розміщено на порталі ЗВО (<https://cutt.ly/owXdRV3N>). Для здобуття освітнього ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право приймаються особи, які здобули освітній ступінь магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) зі спеціальностей 081 Право, 293 Міжнародне право. Вступники до аспірантури складають вступні іспити зі спеціальності (<https://cutt.ly/SwXdT8O6>), однієї з іноземних мов (англійської, німецької, французької, іспанська) (<https://cutt.ly/wwXdYtfE>) та іспиту в формі співбесіди з основ наукових досліджень (<https://cutt.ly/zwXdYkgl>). Іспит зі спеціальності передбачає наявність знань з основних галузей права. ЕГ відзначає, що блок кримінального права та процесу відсутній у програмі вступних випробувань. Іспит зі спеціальності, враховуючи унікальність та основний фокус програми, в достатній мірі відповідає рівню початкових (вхідних) компетентностей, потрібних для того, щоб розпочати навчання за цією програмою. Проте, за інформацією на сайті факультету у 2023 році на ОНП було здійснено вступ здобувача, тема дослідження якого тісно пов'язана із питаннями кримінального права. Вступ здобувачів із подібною тематикою є поодинокими випадками, але програма вступних випробувань має забезпечувати належний рівень перевірки початкових компетентностей. Іспит з іноземної мови складається із 4 частин, в т.ч. співбесіда за темою наукового дослідження. ЕГ відзначає, що правила прийому передбачають можливість складення іспиту із 4 мов, але програма вступних іспитів передбачає лише 3 мови, програма з іспанської мови відсутня. Під час спілкування у фокус групах ЕГ встановлено, що здобувачі складають зазвжди англійську мову. ЕГ рекомендує розробити програму вступного випробування із вказаної іноземної мови. Іспит у формі співбесіди з основ наукових досліджень передбачає письмову відповідь на 4 теоретичних питання. ЕГ відзначає, що кращою практикою для вступу на ОНП було б подання вступником опису своїх наукових намірів у формі дослідницької пропозиції, яка оцінюється ЗВО на предмет можливості ОП надати належне наукове керівництво. Програми вступних випробувань оновлюються та затверджуються щорічно головою приймальної комісії, до укладення залучені фахівці із відповідних напрямів. Вагові коефіцієнти розподілено наступним чином: іспити зі спеціальності – 0,5, іноземна мова – 0,25 та іспит з основ наукових досліджень – 0,25, що відповідає особливостям ОНП. Передбачена можливість для вступників, що мають сертифікат, який підтверджує їх рівень знання іноземної мови, звільнення від складення відповідного іспиту. Правилами прийому передбачено нарахування додаткових балів для переможців та призерів міжнародних та всеукраїнських олімпіад, конкурсів з фаху, наукові статті з фаху, участь у наукових всеукраїнських та міжнародних конференціях (за умови опублікування тез доповіді) та авторів патенту чи авторських свідоцтв.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО визначаються Положенням про організацію освітнього процесу в СНАУ (<https://cutt.ly/JwX1afPo>) та Положенням про реалізацію права студентів СНАУ на академічну мобільність (<https://cutt.ly/IwX1hAel>). Визнання відбувається в канікулярний період, а для дисциплін які передбачені в поточному семестрі можливе до поточного семестрового контролю. Підставою для визнання РН є академічна довідка та сертифікат, що засвідчує участь у програмі академічної мобільності. Для прийняття рішення про визнання, часткове визнання або невизнання РН, за розпорядженням декана, утворюється комісія, головою якої є завідувач випускової кафедри. На підставі рекомендацій комісії деканом приймається рішення. Опитування фокус груп здобувачів, НПП та гаранта показало, що здобувачі обізнані про можливості академічної мобільності, використовують їх та беруть участь у сертифікатних програмах та програмах обміну. Разом із тим ЕГ відзначає, що здобувачі на ОНП не реалізували своє право на визнання РН, отриманих в інших ЗВО, хоча і використовують їх у своїй науковій роботі.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Питання визнання результатів навчання отриманих в неформальній освіті врегульовано Положенням про порядок визнання результатів, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти (<https://cutt.ly/qwCaOxuj>). Вказане Положення передбачає наступний порядок: подання здобувачем заяви, яка розглядається проектною групою, відбувається співставлення результатів навчання та оцінювання, для якого організовується окремий контрольний захід. Закінчується процедура визнання результатів навчання. ЕГ відзначає, що заклад заявив про застосування такої процедури для двох здобувачів за ОК «Правові режими природних об'єктів і комплексів в умовах євроінтеграції». Під час опитування НПП який забезпечує викладання цього ОК та здобувачів, вони повідомили яким чином відбувалась вказана процедура, при цьому жоден із них не вказав про організацію та проходження окремого контрольного заходу. Загалом ЗВО та НПП постійно інформують здобувачів про можливості отримання додаткових РН в неформальній освіті.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

ЗВО має чітку та зрозумілі правила прийому на навчання, які враховують особливості цієї ОНП. Позитивною практикою є активне залучення здобувачів до програм академічної мобільності, а також інформування щодо можливостей отримання результатів навчання в неформальній освіті.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

ЕГ рекомендує посилити співпрацю між відділом аспірантури та докторантури і прийнятною комісією з метою уникнення випадків опублікування відмінностей у правилах прийому після внесення до них змін. Окремою рекомендацією є включення розробниками до складу програми вступного випробування зі спеціальності блоку кримінального права та процесу, також розроблення програми вступного випробування із іспанської мови до початку вступних випробувань у 2024 році. ЕГ рекомендує відділу міжнародних зв'язків, НПП та гаранту ОНП проводити інформування здобувачів щодо можливостей визнання результатів навчання отриманих в процесі академічної мобільності, для чого проводити тренінги, розробити дорожню карту, яку розмістити на сайті ЗВО та у соціальних мережах.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень B

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

ЕГ відзначає в цілому відповідність цьому критерію, виявлені недоліки не мали суттєвого впливу на вступну кампанію 2023 року, що було встановлено в процесі опитування працівників ЗВО та здобувачів 2023 року вступу. Вказані недоліки можуть бути усунуті в найкоротші терміни в процесі підготовки до вступної кампанії 2024 року. В питаннях визнання результатів ЗВО має розроблені чіткі та дієві процедури, а рекомендації стосуються інформування здобувачів про їх наявність та використання.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Навчальні заходи за ОНП проводяться переважно онлайн з урахуванням Положення про організацію освітнього процесу СНАУ (п. 14, 15, 20 <http://surl.li/anigm>). Технічне забезпечення дистанційного навчання здійснює Центр дистанційного навчання СНАУ (<https://cdn.snau.edu.ua/moodle/>). Освітній процес передбачає проведення навчальних занять (п.1.4. Положення про організацію освітнього процесу регламентує, що це лекція; лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття; індивідуальні завдання; консультація), практичної підготовки, а також самостійну роботу здобувачів та заходи контролю. Для проведення навчальних заходів на ОНП складаються навчальні плани, у т.ч. індивідуальні. Крім ОНП та навчальних планів, в організації освітнього процесу в якості основного документу навчально-методичного забезпечення дисципліни застосовується робоча програма (силабус). Абзац перший п. 17 Положення про організацію освітнього процесу передбачає його відповідність вимогам п. 38 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності. Вміст методичних матеріалів для ОНП свідчить, що педагогічний персонал користується академічною свободою і використовує доступні їм можливості активно. Діє Положення про порядок визнання в СНАУ результатів навчання, отриманих у неформальній освіті (<http://surl.li/qgcaj>), на фокус-групі НПП навели приклади (участь у проекті "Одна планета: 11 кроків на зустріч планеті" тощо) та поділились методами заохочення аспірантів у цьому напрямі. Гарант ОНП на зустрічі відмітила, що найважливіша особливість навчання на ОНП – аспірантоцентричний підхід, особлива увага до потреб здобувачів; можливість навчання за індивідуальним графіком (оформлення документів через відділ аспірантури та можливість дистанційного навчання). Однак, така можливість Положенням про організацію освітнього процесу в СНАУ передбачена лише для здобувачів заочної форми навчання (Розділ 14) або за Індивідуальним планом (Розділом 15).

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Методичною радою СНАУ розглянуто та затверджено критерії оцінювання РН здобувачів, відповідні положення містяться на сайті СНАУ (<https://bit.ly/3схсг4>). На Зустрічі з аспірантами здобувачі розповіли, від кого і коли

отримували інформацію про цілі, результати навчання, про оцінювання. Аспірантка 4 курсу зазначила, що ця інформація доступна на веб-сторінці ОНП, де можна знайти вибіркові дисципліни, силабуси, а також на платформі Moodle (доступ надається на першому курсі, кожен здобувач має особистий кабінет), де є можливість пройти тестування та іспити; також за підсумками завершення опанування ОК передбачено анкетування, яке є формою зворотного зв'язку для кожного ОК. Інформація надається і в усній формі НПП (на фокус-групі з НПП викладачі підтвердили це). Гарант ОНП повідомила, що зауважень щодо доступності та зрозумілості відповідної інформації протягом існування програми не виникало.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Під час Зустрічі 6 з науковими керівниками аспірантів, рецензентами та опонентами дисертаційних досліджень на ОНП, один з учасників висловив думку, що різноманітний набір обов'язкових курсів та вибірових дисциплін надає найкращі можливості для проведення досліджень. Широкий спектр дисциплін дозволяє розширити горизонти дослідження та дозволяє поглянути на проблему з різних ракурсів. Наприклад, один з аспірантів знайшов цікаву ідею для дослідження під час вивчення певної дисципліни та успішно висунув тези з цього питання. На Зустрічі 11 з випускниками ОНП випускниця 2022 року навела приклад, що вона розпочала наукові дослідження за 2-3 роки до вступу на ОНП. Вона обрала саме цю ОНП через своє зацікавлення в аграрній та земельній сфері. Після успішного захисту дисертації у 2023 році вона продовжила своє дослідження та співпрацю зі СНАУ. Інша випускниця зазначила, що також почала дослідження ще до початку навчання в аспірантурі (вона обрала цю ОНП через співпрацю з науковим керівником під час студентських років). Вона особливо відмітила вибірову дисципліну "Охорона інтелектуальної власності", навчання за робочою програмою якої мало безпосереднє значення для теми її дисертаційного дослідження. Випускниця ОНП 2021 року розповіла, що поєднувала навчання, дослідження та викладання. Процес її дослідження був плідним завдяки підтримці від наукового керівника, декана та Гаранта. Кожен НПП, який був пов'язаний з її навчанням, також приділяв увагу дослідницькій складовій її роботи.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

На Зустрічі 3 з науково-педагогічними працівниками на ОНП одна з учасниць розповіла, що на ОНП існує чітка процедура оновлення змісту робочих програм ОК. Зокрема, у травні вони розробляються, а у червні затверджуються кафедрами. Крім того, переглядаються і рецензуються одним членом проектної групи та одним представником кафедри, не включаючи викладача, який складав програму. Під час оновлення також актуалізується перелік літератури та додаються публікації викладача. Методичні матеріали, насамперед РП на ОНП розробляються згідно з Рекомендаціями щодо підготовки РП навчальної дисципліни. Списки літератури в РП з юридичних дисциплін свідчить про те, що у них здебільшого відображаються зміни та доповнення у чинному законодавстві за річний період. Тим не менш, в деяких наявні посилання на застарілі нормативно-правові (наприклад, на с. 14 РП вибіркової дисципліни «Актуальні проблеми адміністративного права» є посилання за Закон «Про об'єднання громадян», який не є чинним – водночас, немає посилання на чинний закон, який наразі регламентує відповідні правовідносини, <http://surl.li/qgiyx>. У тій же програмі наявні посилання на підручники з конституційного права України 2010 р., 2011 року, на підручник з муніципального права 2008 року, на підручники «Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні» 2008 р. та 2009 р. (враховуючи те, що відбуваються в Україні конституційну реформу та адміністративну реформу, в т.ч. муніципальну реформу, та істотне оновлення законодавства у цій сфері після 2014 року, ці праці здебільшого втратили актуальність). Також в списку літератури є видання «Правознавство: Курс лекцій» 2006 р. – ЕГ вважає, що доцільність включення до дисципліни «Проблеми адміністративного права» видання з основ правознавства 2006 р. є сумнівною. РП з вибіркової дисципліни «Проблеми захисту прав людини в Україні та світі» <http://surl.li/qgjbs> на с. 17 містить посилання на російські переклади деяких рекомендованих документів (п.1, 2, 24 списку), а також на с. 19 п. 8, п. 19 – це видання, надруковані російською мовою. ЕГ вважає, що навряд чи виправдано рекомендувати за цією дисципліною видання «Смоленский М.Б. Адвокатская деятельность и адвокатура Российской Федерации». РНП за ОК 14 «Правове забезпечення сталого розвитку регіонів» <http://surl.li/qgjes>) не містить нової літератури 2022 року, 1 джерело 2021 року, а на с. 15 п. 18 списку літератури містить російськомовне джерело.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

СНАУ визнає інтернаціоналізацію одним з пріоритетних напрямів своєї діяльності (відповідні положення містить Стратегія розвитку СНАУ на 2021-2025 роки (<https://goo.su/oa11I>) та Концепція освітньої діяльності СНАУ (<https://bit.ly/3E1qwAz>). ЕГ відмічає високий рівень інтернаціоналізації діяльності СНАУ у цілому, та високий рівень академічної мобільності здобувачів ВО на НПП. Під час зустрічі 9 з керівниками та представниками підрозділів СНАУ, начальник відділу міжнародних зв'язків зазначила, що протягом періоду з 2021 по 2023 рік було здійснено 15 академічних мобільностей у рамках освітньої програми. З них 8 мобільностей припадає на викладачів факультету, які частково пройшли у віртуальному режимі, а частково – в офлайн форматі. Інших підтверджень того, що навчання, викладання та наукові дослідження на ОНП пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої

освіти, на запити ЕГ не було надано, на фокус-групах учасники у відповідь на це питання надавали лише приклади, пов'язані з академічною мобільністю. https://ur.snau.edu.ua/?page_id=2515

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Не виявлено.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Недоліком за підкритерієм 4.4 є наявність в РП навчальних дисциплін в списках рекомендованих джерел посилань на ті нормативно-правові акти, які втратили чинність (за одночасної відсутності посилань на чинні акти), застарілої літератури, російськомовних джерел та джерел, які вийшли друком в рф. ЕГ рекомендує при перегляді РП на 2024-2025 навчальний рік оновити списки рекомендованої літератури. Недоліком за підкритерієм 4.5. є недостатній рівень інтернаціоналізації навчання, викладання та наукових досліджень на ОНП на фоні високого рівня інтернаціоналізації цих процесів на інших факультетах СНАУ. ЕГ рекомендує на рівні університету розглянути можливість впровадження додаткових заходів для підвищення рівня інтернаціоналізації навчання, викладання та наукових досліджень на ОНП шляхом колаборацій з НПП інших факультетів СНАУ.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Виявлено недоліки в організації навчання, зокрема в РП наявна застаріла література та нормативно-правові акти, які втратили чинність, що вимагає оновлення списків рекомендованої літератури. Рівень інтернаціоналізації навчання, викладання та наукових досліджень на ОНП порівняно з іншими факультетами потребує підвищення, що, однак, суттєво не знижує якість освітньої діяльності за Критерієм 4 і може бути враховано у поточній діяльності ЗВО.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Форми контрольних заходів у межах ОК ОП та критерії оцінювання здобувачів ВО визначено Положенням про організацію освітнього процесу (<https://goo.su/bxVF>). Положенням визначено, що у навчальному процесі використовуються такі види контролю: вхідний, поточний, рубіжний, підсумковий та відстрочений. Інформація про конкретні види контрольних заходів за обов'язковими та вибірковими освітніми компонентами розміщено у РНП (силабусах) дисциплін, які розміщено на сайті ЗВО. Під час фокус групи здобувачі підтвердили, що вони користуються інформацією у силабусах, які розміщено на сайті. Крім того під час зустрічі із НПП вони повідомили, що інформація про контрольні заходи доводиться до відома здобувачів на першому занятті та перед відповідним контрольним заходом. Під час ознайомлення із РНП (силабусами) ЕГ підтвердила, що форми контрольних заходів та критерії оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів обираються відповідно до характеру РН, які оцінюються НПП та визначаються РП (силабусом). У РП (силабусі) ОК наведені способи підтвердження того, що здобувачі набули очікуваних РН за ОК. Крім цього ЗВО проводить опитування здобувачів, яке містить питання щодо зрозумілості критеріїв оцінювання. На засіданні кафедри двічі на рік у вигляді доповіді та презентації фактичних результатів підготовки у кожному семестр аспіранти звітують про виконання Індивідуального навчального плану та Індивідуального плану наукової роботи. Шляхом відкритого обговорення на засіданні кафедри фактичних результатів аспіранта робиться висновок про ступінь виконання запланованих на поточний семестр показників та рекомендація щодо продовження підготовки аспіранта або його відрахування за невиконання індивідуального/індивідуальних планів здобувача.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Форма атестації здобувачів вищої освіти відповідає вимогам Стандарту вищої освіти, згідно з яким – Атестація здобувачів освітнього рівня доктора філософії здійснюється у формі публічного захисту дисертації. Метою атестації є встановлення відповідності рівня освітньо-наукової підготовки випускників аспірантури вимогам ОНП доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», яка завершується публічним захистом дисертації прилюдно на засіданні спеціалізованої вченої ради, відповідно до Постанови КМУ від 12 січня 2022 р. № 44 із змінами від 19.05.2023 р. № 502. На сторінці Спеціалізованої вченої ради з присудження доктора філософії <http://surl.li/qiarn> є інформація щодо усіх захистів ДФ у СНАУ, серед них і ДФ з Права <http://surl.li/oczqr> <http://surl.li/brztu>

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила проведення контрольних заходів визначаються Положенням про організацію освітнього процесу (<https://goo.su/bxVF>), РНП (силабусами) дисциплін. Вказані документи містяться у відкритому доступі на сайті ЗВО. Правила проведення контрольних заходів доводяться до відома здобувачам безпосередньо перед проведенням відповідного контрольного заходу. Всі факти були підтверджені НПП та здобувачами під час відповідних зустрічей із фокус групами. Об'єктивність екзаменаторів забезпечується рівним ставленням до здобувачів та інформуванням їх про критерії оцінювання, способи подання апеляцій та уникнення конфлікту інтересів. Крім цього заклад вказує на те, що може застосовувати заходи фото відеофікації, які в подальшому можуть встановити об'єктивність екзаменаторів. Заклад має розроблену систему врегулювання конфлікту інтересів, зокрема через залучення Комісії з академічної етики, яка діє на підставі Кодексу академічної етики. Під час спілкування із гарантом та авторами відомостей самооцінювання ЕГ встановила, що на вказаній ОНП мали місце ситуації потенційного конфлікту інтересів. Проте вказані ситуації (коли близький родич здобувача є викладачем на вказаному факультеті) були вирішені ще до власне проведення контрольних заходів і до виникнення ситуації реального конфлікту інтересів, в тому числі через зміну екзаменаторів та комісійне проведення контрольних заходів. Вказані факти дають змогу ЕГ стверджувати, що ЗВО має багатозарову систему забезпечення об'єктивності екзаменаторів, зокрема через загальні дії (інформування та культуру академічної етики та доброчесності), на рівні гаранта, який відслідковує потенційні конфлікти інтересів та вживає відповідні заходи, рівні факультету через можливість оскарження результатів контрольного заходу у рівні Комісії з академічної етики.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

ЗВО визначає, що політика, стандарти і процедура дотримання академічної доброчесності врегульовано Кодексом академічної доброчесності СНАУ (<https://goo.su/bifL>); Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в СНАУ (<https://goo.su/bUQ8>); Положенням про порядок перевірки академічних та наукових текстів на унікальність в СНАУ (<https://goo.su/af12>); Кодексом академічної етики. В ході опитування представників академічної спільноти не підтверджено застосування положень Кодексу академічної доброчесності СНАУ, жоден із опитаних не чув про його існування. Сам текст цього документу теж викликає сумніви щодо його застосування, так ним визначається, що до складу Ради з академічної доброчесності входять: проректор з наукової роботи - координатор Проекту сприяння академічній доброчесності –SAIUPу ЗНУ; – студентський координатор Проекту сприяння академічній доброчесності –SAIUPу ЗНУ. Разом із цим посада проректора з наукової роботи у СНАУ відсутня, і ці функції здійснює Проректор з наукової та міжнародної діяльності. Також відповідно до інформації про проєкт SAIUP цей заклад (СНАУ) не був його учасником. Проте, заклад має Кодекс академічної етики, положення якого мають усі необхідні політики та процедури в питаннях академічної доброчесності, таким чином маючи повільне регулювання заклад вдається до використання лише одного комплексу локальних НПА. Велику увагу заклад приділяє питанням недопущення випадків академічного плагіату, заклад вже має необхідне програмне забезпечення та можливість для здобувачів самостійно перевіряти свої роботи на предмет запозичень.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Сильними сторонами за даною ОП можна назвати відкритість та доступність критеріїв оцінювання, процедури проходження поточного та підсумкового контролю. Зокрема на сайті розміщено відповідні положення, робочі

програми (силабуси) дисциплін. ЗВО приділяє значну увагу питанням академічного плагіату, та розвивається в питаннях його недопущення.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Аналіз нормативно-правового регулювання питань академічної доброчесності показав, що заклад має дублювання нормативного регулювання питань академічної доброчесності, що призводить до певного рівня дезорієнтації учасників освітнього процесу, так у відомостях СО вказується про застосування положень Кодексу академічної доброчесності, хоча жоден із представників академічної спільноти не зміг надати пояснення що це за документ і які функції виконує Рада з академічної доброчесності. Разом із тим члени академічної спільноти знають про діяльність Ради з академічної етики. Враховуючи вказане ЕГ рекомендує закладу протягом 2 місяців провести аналіз локальних нормативно-правових актів на предмет наявності колізій, та уніфікувати процедури, про що проінформувати членів академічної спільноти. Крім того під час спілкування із відповідними стейкхолдерами було виявлено, що поняття академічної доброчесності в більшості випадків зводиться до таких порушень як академічний плагіат, що не повною мірою розкриває зазначене поняття. Тому ЕГ рекомендує посилити інформування академічної спільноти про інші види академічної недоброчесності та ввести відповідні технологічні рішення для їх уникнення.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

ОНП загалом відповідає Критерію 5, СНАУ має необхідні процедури та стандарти, проводять активну інформаційну та роз'яснювальну роботу. Правила проведення контрольних заходів є чіткими та зрозумілими для здобувачів, а робота в напрямку академічної доброчесності є послідовною та постійною, тому ЕГ надає незначні рекомендації для подальшого розвитку. Наявні недоліки не є суттєвими та можуть бути усунуті в процесі планової роботи закладу. В сукупності вказані факти свідчать, що політики та процедури в цілому відповідають рівню відповідності «В».

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Всі НПП які забезпечують обов'язкові ОК мають вчений ступінь кандидата та/або доктора наук і вчене звання доцента та/або професора, тобто мають високий рівень академічної кваліфікації та значний стаж роботи НПП, що свідчить про висок рівень їх проф кваліфікації: Філософія науки – к філософ н, доцент, 19 років стаж НПП; Сучасні інформ технології у наук діяльн –к економ н, доц, ОКР спеціаліст Автоматика і телемеханіка, 31; Управління наук проектами – к економ н, доц, 28; Ін мова за проф спрямуван – к пед н, доц, ОКР спеціаліст Англ та нім мови, 23. Щодо ОК професійного спрямування: Правове забезп сталого розвитку регіонів – к юр н (на час акредитації захищено докт дис), доц, 23; Методолог сучасн прав-ва – ДФ з Права, доц, 22; Сучасн тенденції юр науки – д юр н, проф, 45; Прав режими природн об'єктів – к юр н, доц, 23. У всіх НПП є відповідність мінімум до 4 досягнень у проф діяльності за п.38 Ліц умов освітн діяльн. Викладачі професійних ОК на ОНП мають розділи у колективн наук монографіях, тематично дотичних до ОК, які викладають. Позитивне – викладач ОК Сучасні тенденції юр науки (гарант ОНП) є керівником НДР Взаємодія галузей права в умовах сталого розвитку, строки виконання 02.2021-02.2026 https://ur.snau.edu.ua/?page_id=6735 До виконання НДР долучаються й інші викладачі на ОНП. У РПНД Правове забезп сталого розвитку регіонів до рекомендов джерел включено і праці викладача ОК (за останні роки у вітчизн фахов та зарубіжн виданнях), що також підтверджує академічну відповідність НПП до ОК. Щодо ОК Філософія науки – в РПНД включено праці викладача цієї ОК але за 2017-2018, а вказана стаття за 2022 за темою – Особливості міграції українців до Бельгії внаслідок рос-української війни – не відповідає до проблематики курсу. Статті Adevelop the Concept of Suicide in a Philosophical Context. BRAIN (2023) та Educational environment security: axiological aspect (2022) скоріше також не відповідають ОК Філософії науки. ЕГ не знайшли статей НПП цієї ОК за 2021-2023 у вітчизнян науков видан. Щодо ОК Сучасні інформ технолог у наук діяльн – публікації НПП стосуються інформ технологій, але не у наук діяльності, а у бізнес-аналітиці, in agriculture. Щодо ОК Управлін наук проектами – НПП має наук статті у виданнях 2021-22, але за назвами та ключовими словами вони скоріше не стосуються проблематики ОК. Всі викладачі на ОНП проходили підвищ кваліфікації та/або стажування за останні 5 років, є учасниками міжнародних та всеукраїнських наук-практ конференцій, однак, тематика підвищення кваліфікації не завжди відповідає до ОК, які вони забезпечують, що не сприяє забезпеченню РН на ОНП. Щодо ОК Організація і методика проведення навчальних занять, аналіз відповідності НПП в контексті п.37 Ліц умов провадж освітньої діяльності ЕГ встановлено – НПП має наук ступінь к економ н, що не відповідає «за змістом спеціальності

(предметна спеціальність, спеціалізація)» до цієї ОК, як і спеціальність за документом про ВО – Фінанси, наук статті переважно стосуються питань економіки та бізнесу.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

У ЗВО розроблено акт для унормування процедур добору викладачів – Порядок проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів (контрактів) <http://surl.li/anosk> ЕГ констатує, що цей Порядок не оновлювався від 30.06.2020, однак, освітнє законодавство з того часу змінювалося й доповнювалося, зокрема були внесені зміни до Закону України «Про вищу освіту», Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності, що може мати значення для процедур конкурсного відбору НПП. У зв'язку з цим зазначений Порядок необхідно переглянути. Як зазначено у цьому Порядку п.3.9, та підтверджено на зустрічах з НПП і керівниками структурних підрозділів, «На заміщення посади доцента можуть претендувати особи, які мають науковий ступінь доктора філософії (кандидата наук) або доктора наук відповідно до профілю кафедри; як правило, вчене звання доцента або професора і стаж фактичної роботи на посадах НПП у закладах вищої освіти не менше 5 років, мають навчально-методичні праці та не менше 5-ти наукових статей, з яких не менше двох опубліковані у виданнях, що індексуються в наукометричних базах Scopus та Web of Science впродовж останніх трьох років». НПП на ОНП Право періодично проходять такі конкурсні відбори <http://surl.li/qhuja> Під час зустрічі вони не вказували на певні дискримінаційні прояви у цих процесах. До реалізації ОНП задіяні як жінки, так і чоловіки різного віку. На сайті СНАУ є окрема сторінка <https://snau.edu.ua/konkurs-na-posadi-npp/> Конкурс на посади НПП, де узагальнено й систематизовано викладена вся інформація щодо організації та проведення таких конкурсів, а також викладено зразки заяв на конкурс НПП СНАУ залежно від посади. Є заповнені зразки заяв, що забезпечує інформаційну підтримку НПП, які бажають взяти участь у конкурсі на вакантні посади. З урахуванням зауважень щодо підкритерію б.1, у процесі конкурсного добору викладачів на ОНП Право уповноваженим особам/конкурсній комісії варто більше уваги приділяти питанням освітньої та/або професійної кваліфікації та встановленню відповідності викладача до ОК, виходячи з Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності (п.37).

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Під час різних зустрічей було підтверджено інформацію з ВСО щодо залучення роботодавців до участі в організації освітнього процесу на ОНП. Так, 26.11.2019 на базі юридичного факультету СНАУ пройшов круглий стіл «Сучасна правова освіта: від освітніх програм до перспектив реформування» <https://goo.su/btoi>, в якому взяли участь юристи-науковці, судді, адвокати, представники ГУНП, МВС, громадських організацій, здобувачі юридичної освіти; 17.05.2022 – Всеукраїнський круглий стіл «Юридична наука та Цілі сталого розвитку України» <https://goo.su/6ozzXyX> в якому взяли участь представники вітчизняних та зарубіжних ЗВО й обговорили питання розвитку юридичної науки і освіти, що є корисним у т.ч. в контексті врахування думок академічної спільноти (що постає як роботодавці для випускників ОНП) у процесі удосконалення освітньої діяльності на ОНП. У роботодавців є технічна можливість дистанційно долучитися до обговорення ОНП та Стратегії розвитку Юридичного факультету СНАУ <https://goo.su/aug5> У СНАУ є Положення про Експертні ради роботодавців <https://goo.su/bafb> Про такий орган говорили учасники зустрічей (як і про Експертну раду роботодавців зі спеціальності Право). Є інформація про одне із засідань Експертної ради роботодавців юридичного факультету СНАУ 28.11.2022 <https://goo.su/uvaY> <https://goo.su/z3uck> Відбуваються зустрічі з професіоналами-практиками: 17.12.2021 – зустріч з керівництвом Сумської обласної прокуратури <https://goo.su/azzWIg> щодо специфіки діяльності цього органу; 14.11.2023 – зустріч із завідувачем сектору правового забезпечення Державної екологічної інспекції у Сумській області <https://goo.su/Z7UbH5> <https://goo.su/zfUo1>. Проводяться воркшопи, наприклад <https://goo.su/yg9n> «Від базових можливостей землекористування в Україні до ключових практичних аспектів укладення договору оренди земельної ділянки», спікер якого стала доктор філософії, доцент кафедри приватного та соціального права, адвокат, старший партнер Адвокатського об'єднання «ЮРРАЙТ». ЕГ встановила, що цільовою аудиторією зустрічей/ воркшопів є здобувачі усіх рівнів вищої освіти (бакалаврського, магістерського, освітньо-наукового) та усіх спеціальностей (081 Право, 293 Міжнародне право, 193 Геодезія та землеустрій) на Юридичному факультеті СНАУ. Враховуючи специфіку ОНП Право а також рівень підготовки аспірантів, що очевидно є значно вищим у порівнянні зі студентами бакалаврського та магістерського рівнів ВО, ЕГ рекомендує проводити такі заходи безпосередньо для аспірантів цієї програми. Наразі важливим для аспірантів, вважає ЕГ, є такі заходи, як: семінар «Грантові програми ЄС: можливості для молодих науковців та лідерів неурядових організацій» 24.09.2023 у СНАУ <https://goo.su/wHb8e>; семінар-тренінг «Фандрейзинг. Написання проєктів. Успішні кейси» 6-7.11.2024 <https://goo.su/JzovZ0>

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Професіонали-практики/ експерти галузі/ представники роботодавців проводять гостьові лекції, наприклад: заступником виконавчого директора Сумського регіонального відділення Асоціації міст України Координатором-консультантом Офісу реформ проведено лекцію на тему «Реформа децентралізації влади. Законодавче забезпечення» <https://goo.su/lhDFVq>; д.ю.н., професором, першим заступником Голови Національної служби посередництва та примирення – «Мистецтво соціального діалогу» <https://goo.su/FeMFa>; к.ю.н., доцент, завідувачка

кафедри теорії та історії держави і права Національного університету біоресурсів і природокористування України – «Від ґносеології до методології права» <https://goo.su/9JPHQ>; д.ю.н., професор, завідувач кафедри аграрного, земельного та екологічного права ім. академіка В. З. Янчука, член-кореспондент Національної академії правових наук України – «Аграрне законодавство України в контексті сучасних змін» <https://goo.su/lJChN> Щодо цих заходів як і у рамках підкритерію 6.3 ЕГ з'ясовано, що вони проводилися для здобувачів усіх рівнів вищої освіти та усіх спеціальностей на Юридичному факультеті СНАУ, отже, не враховували специфіку ОНП Право та рівень підготовки аспірантів. Відповідні особливості враховані під час проведення таких заходів: Семінар-тренінг «Академічна доброчесність: теорія та практика» 26.11.2020 <https://goo.su/i5bIHOo>, 08.11.2023 <http://surl.li/oxrqp>; 23.01.2023 онлайн-лекція <https://goo.su/OXmWT> на тему «Особливості академічного письма в Польщі» («Aspects of academic writing in Poland»). Захід було проведено за ініціативи СНАУ та Куявського університету у Влоцлавеку і за підтримки Центру українсько-європейського наукового співробітництва; майстер-клас «Роль і місце аграрного права в умовах сталого розвитку» у рамках вивчення дисципліни «Сучасні тенденції юридичної науки в умовах сталого розвитку» 22.11.2023 <https://goo.su/Oog1> До реалізації ОНП як наукові керівники аспірантів залучені фахівці-практики – адвокати, медіатори, суддя у відставці, що є позитивною практикою.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

В СНАУ створена система щодо сприяння професійному розвитку викладачів, підвищення їх кваліфікації через власні програми цього ЗВО та у співпраці з іншими ЗВО, організаціями. Так, у СНАУ ефективно працює Центр перепідготовки та підвищення кваліфікації, який організовує разом з іншими ЗВО або й самостійно заходи з підвищення кваліфікації для НПП як СНАУ, так і інших ЗВО та/або органів державної влади та місцевого самоврядування, що передбачено Положенням Про Центр підвищення кваліфікації, перепідготовки, удосконалення керівних працівників і спеціалістів <http://surl.li/qhgzg> На сайті Центру <https://center.snau.edu.ua/> викладено інформацію про заходи, які плануються. Можна ознайомитися з напрямками підвищення кваліфікації <http://surl.li/qhznz> Безпосередньо вони не стосуються організації освітнього процесу у ЗВО та/або теорії і методики юридичних дисциплін. Під час зустрічі з Директором цього Центру було зазначено, що на запит проводяться відповідні тематичні заходи (курси, тренінги, тощо) для НПП СНАУ; проводяться також заходи у співпраці з Національним Університетом біоресурсів та природо користування. Два викладачі, які забезпечують ОК на ОНП Право підтвердили, що підвищували свою кваліфікацію у цьому Центрі – виконали короткострокову програму підвищення кваліфікації із Забезпечення якості ВО.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

За результатами спілкування у фокус-групах та аналізу сайту СНАУ ЕГ підтверджує, що ЗВО стимулює розвиток викладацької майстерності, підвищення показників академічної/ професійної активності. Передбачена система заохочень матеріального та морального характеру, що підтверджено під час зустрічей з НПП. Зокрема передбачено преміювання НПП за підсумками наукової, навчально-методичної та інших видів діяльності, як: за публікацію статей в Scopus та WoS, проведення досліджень зокрема у рамках НДР кафедр, іміджевих заходів, тощо. Позитивна практика – на базі СНАУ, починаючи з 2021, проводиться Всеукраїнський (національний) конкурс наукових та навчальних видань «Відкрита наука, сталий розвиток та інноваційні технології» <http://surl.li/qhzym> Конкурс проводиться у наступних номінаціях: соціо-гуманітарні та економічні науки; інженерно-технологічні науки; агробіологічні науки та ветеринарні науки; електронне видання. За результатами конкурсу <http://surl.li/qhzzp> серед переможців немає видань правничої тематики. Можливо, якщо у ЗВО функціонує Юридичний факультет, здійснюється підготовка дослідників у галузі права, у рамках цього конкурсу варто започаткувати відповідну номінацію. Це надасть додаткову можливість і аспірантам, і НПП на факультеті апробувати й популяризувати результати своєї наукової/ науково-методичної діяльності.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Викладачі на ОНП є керівниками та виконавцями НДР (6.1). На юридичному факультеті СНАУ, зокрема на спеціальності Право, до організації та реалізації освітнього процесу активно залучаються професіонали-практики, експерти галузі, представники роботодавців, які у тому числі проводять і заходи цілеспрямовані безпосередньо на аспірантів, що сприяє розвитку у них загальних та професійних компетентностей (6.4). У СНАУ ефективно працює Центр перепідготовки та підвищення кваліфікації, який організовує разом з іншими ЗВО або й самостійно заходи з підвищення кваліфікації для НПП як СНАУ, так й інших ЗВО та/або органів державної влади та місцевого самоврядування (6.5). На базі СНАУ проводиться Всеукраїнський (національний) конкурс наукових та навчальних видань «Відкрита наука, сталий розвиток та інноваційні технології» (6.6).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

ЕГ встановлено часткова невідповідність освітньої та/або професійної кваліфікації викладачів ОК Філософія науки, ОК Сучасні інформ технолог у наук діяльн, ОК Управління науковими проектами, та повна невідповідність викладача ОК Організація і методика проведення навчальних занять, в частині п. 37 Ліц умов провадження освітньої діяльності (6.1). Пунктом 37 встановлено, що відповідність освітньої та/або професійної кваліфікації НПП, педагогічних та наукових працівників освітньому компоненту визначається, документами встановленого зразка про вищу освіту, присудження наукового ступеня (однакова за змістом спеціальність (предметна спеціальність, спеціалізація), тощо) а також щонайменше п'ятьма публікаціями у наукових виданнях, які включені до переліку фахових видань України, до наукометричних баз, зокрема Scopus, WoS, протягом останніх п'яти років» і тематично стосуються ОК, яку НПП забезпечує. У переліку рекомендованої літератури у силабусах не усіх ОК включено праці викладачів, які забезпечують цю ОК, що саме по собі не є зауваженням, однак, рекомендуємо на підтвердження того, що викладач досліджує актуальні проблеми курсу та має академічну кваліфікацію, достатню для забезпечення РН на ОНП, у переліку рекомендованої літератури в РПНД/силабуси на 2024-2025 включати і свої праці. Тематика підвищення кваліфікації НПП не завжди відповідає до проблематики ОК, які вони забезпечують, що не сприяє забезпеченню РН на ОНП, зокрема, якщо академічна відповідність мінімально забезпечена іншими показниками/ активностями НПП (6.1). Порядок проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів (контрактів) у СНАУ не переглядався з 06.2020, рекомендуємо переглянути його з урахуванням змін в освітньому законодавстві (6.2). Рекомендуємо: У 2024-2025 забезпечити повну освітню та/або професійну кваліфікацію НПП, які викладають на ОНП Право, зокрема опублікувати статті з проблематики ОК які викладають та з урахуванням специфіку змісту ОНП Право. Уповноваженим особам/ конкурсній комісії з добору НПП більше уваги приділяти питанням освітньої та/або професійної кваліфікації/ відповідності викладача до ОК, виходячи з Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності (п.37). Тематику підвищення кваліфікації НПП обирати у тому числі з урахуванням проблематики ОК, які вони забезпечують, для сприяння забезпеченню РН на ОНП. Передбачити у діяльності Центру перепідготовки та підвищення кваліфікації СНАУ напрям щодо проведення заходів безпосередньо для НПП з проблематики організації освітнього процесу у ЗВО та/або теорії і методики юридичних дисциплін. У рамках конкурсу наукових та навчальних видань у СНАУ передбачити номінацію «юридичні науки».

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

ОНП Право та освітня діяльність за цією програмою повністю відповідають підкритеріям 6.3, 6.4, 6.5, 6.6. Недоліки, виявлені у рамках підкритеріїв 6.1 та 6.2 можуть бути усунуті у процесі поточної діяльності ЗВО. Визначальним наразі є те, що НПП, які забезпечують на ОНП Право фахові правові дисципліни, мають повну академічну/ професійну відповідність, що є особливо важливим для проведення аспірантами дисертаційних досліджень. Заходи із забезпечення повної відповідності викладачів інших ОК на ОНП можуть бути проведені у процесі поточної діяльності ЗВО.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Під час огляду матеріально-технічної бази університету, який відбувся як відеоконференція у режимі реального часу з ретельними поясненнями від декана факультету, ЕГ переконалася в якості матеріально-технічного забезпечення ОНП. Під час огляду було представлено різноманітні приміщення для занять здобувачів, як аудиторії з ІКТ, зал судових засідань, комп'ютерна інтерактивна аудиторія, обладнана доступом до Інтернету, а також кабінети кафедр з комп'ютерами і принтерами для НПП. ЗВО має бібліотеку, в якій наявні наукові та навчально-методичні видання, у т.ч. сучасні, а також періодичні видання у паперовому вигляді та доступ до електронних періодичних видань, у т.ч. тих, що індексуються у наукометричних базах даних. Функціонує Електронний репозиторій СНАУ (<https://hero.snau.edu.ua/>). Впровадження платформи Moodle для онлайн навчання, застосування інших програм для цього, а також створення інформаційного каналу для аспірантів у месенджері свідчать про застосування на ОНП різноманітних сучасних інформаційних технологій. ЕГ констатує наявність навчально-методичного забезпечення ОНП, матеріальних та технічних ресурсів, що роблять можливим досягнення цілей та результатів ОНП. ЕГ отримали підтвердження, що у ЗВО та для ОНП Право зокрема ефективно функціє платформа МООДЛ для дистанційного навчання, однак, вона не використовується чи не передбачає можливості для проведення онлайн занять і це організують безпосередньо викладачі. Для організації та централізації, власне управління процесом навчання та викладання, разом із МООДЛ вітчизняні ЗВО впроваджують й інші централізовані платформи для проведення власне навчальних занять з організованими клас-румами.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Викладачі та аспіранти ОНП мають безкоштовний доступ до всіх інфраструктурних об'єктів та ресурсів університету, необхідних для навчання, викладання та наукової роботи (у т.ч., доступ до наукометричних баз даних <http://surl.li/anvsf>). Під час зустрічі 5 були продемонстровані технічні можливості, які дозволяють НПП копіювати та друкувати матеріали безкоштовно (на кафедрах), а також користуватись Інтернетом, включаючи перебування в укритті. Представники бібліотеки повідомили, що надається безкоштовна послуга "електронна доставка документу", при якій до 30 сторінок потрібного паперового документу оцифровується та направляється на електронну пошту користувача. Під час зустрічі 4 із здобувачами вищої освіти на ОНП аспірантка 3-го курсу вказала, що кожен аспірант має право один раз на рік безкоштовно опублікувати статтю у науковому фаховому виданні категорії "Б" "Приватне і публічне право", а також взяти участь у щорічних міжнародних студентських наукових конференціях СНАУ за символічну плату в 20 гривень.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

В Університеті функціонує відділ охорони праці (координати та контакти є на сайті <http://surl.li/qfsfi>, структурною частиною якого є медпункт, розташований в одному з гуртожитків. В учбових корпусах та у гуртожитках наявні укриття (<https://goo.su/klZHqN>), на Зустрічі щодо огляду МТБ деканом факультету було повідомлено про їх реновацію у 2023 році. Фізичну безпеку здобувачів забезпечує також Відділ охорони, а психологічну - Відділ організації виховної роботи зі студентами та аспірантами (<https://goo.su/SDXbk3>) та психологічна служба (<https://goo.su/cklZ> надає підтримку з широкого кола питань – адаптація, стрес тощо у вигляді тренінгів, групових та індивідуальних консультацій для НПП та аспірантів, про що повідомила представник цієї служби на Зустрічі 5).

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Аспіранти отримують усі види підтримки, методичний та організаційний супровід процесу навчання на ОНП. У відповідних заходах задіяні НПП, співробітники деканату, Гарант ОНП, відділ аспірантури та докторантури, проф.спілка студентів і аспірантів, психолог, інші служби СНАУ. Інформаційна підтримка здійснюється через Веб-сайт СНАУ та платформу Moodle, де кожен здобувач має свій особистий кабінет, а також завдяки укомплектованій необхідними виданнями бібліотеці. Соціальна підтримка здійснюється зусиллями профспілки студентів і аспірантів (<https://goo.su/Uy1pAkW>), а також за допомогою матеріально-технічної бази СНАУ – аспіранти мають можливість отримати безкоштовний доступ до мережі Інтернет, скористатися медпунктом, кімнатою відпочинку, підзарядити свої гаджети, скористатися гуртожитками, долучитись до спортивних секцій та / або гуртків художньої самодіяльності. Аспірантка 4-го курсу розповіла на фокус-групі, що наявні інформаційні ресурси є зручними для користування. Вона часто заходить на веб-сайт СНАУ, де розміщена ОНП та переліки ОК, вибіркового дисциплін, силабуси. На 1-му курсі вона отримала доступ до власного електронного кабінету на платформі Мудл, де розміщено навчально-методичні матеріали, а також тестові завдання для поточного контролю знань. Вона також зазначила, що Гарант доступна для спілкування з усіх організаційних, освітніх, інформаційних питань. Представники адміністрації доступні для спілкування, у т.ч. у групі у Viber «Аспіранти СНАУ», де можна поставити питання та отримати відповідь Гаранта, відділу аспірантури та ін. Аспірантка 3-го курсу додала, що усі інформаційні ресурси бібліотеки є безкоштовними, також є можливість безкоштовно раз на рік опублікувати наукову статтю у часописі СНАУ «Публічне і приватне право». ЕГ констатує, що аспіранти отримують у повному обсязі інформаційну, освітню, організаційну підтримку СНАУ.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

В СНАУ затверджено «Положення про організацію інтегрованого навчання осіб з особливими освіт. потребами у СНАУ» (<https://goo.su/bzyp>). В учбових корпусах наявне безбар'єрне зручне середовище, дружнє для здобувачів вищої освіти, які мають особливі освітні потреби – на Зустрічі 5 деканом факультету було зазначено, що в кожному корпусі є пандуси на вході, кнопки виклику вахтера на вхідних дверях, а в одному з корпусів – додатково обладнано підйомник. Гуртожиток юридичного факультету має 2 входи, один з яких обладнано пандусом. Таким чином, СНАУ створені комфортні умови навчання для осіб, які належать до категорії маломобільних груп населення. Також в нормативній базі закладу передбачено можливість навчання за індивідуальним розкладом та надання академічної відпустки для відповідних категорій здобувачів освіти. На ОНП здобувачі з особливими освітніми потребами не навчаються.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Локальними актами для врегулювання та недопущення конфліктних ситуацій в СНАУ є: Кодекс академічної етики (<https://bit.ly/3x82mRv>) і Наказ про запобігання та протидію корупційним проявам і зловживанням в період проведення контрольних заходів у СНАУ (<https://bit.ly/3vfSkfE>) та інші документи (повний перелік зазначено у Відомостях СО). На зустрічі аспіранти продемонстрували, що знають алгоритми дії у разі виникнення конфліктних ситуацій. Один з учасників зустрічі підкреслив, що на сайті СНАУ є вкладка, присвячена запобіганню корупції, де можна звернутися особисто або анонімно. Інформація про відповідальну особу доступна, існує можливість звернення до будь-кого, після чого буде створена комісія для вирішення питання. Також існує Кодекс академічної етики, який визначає стандарти поведінки. Ще один аспірант зазначив, що Юридична клініка може надати допомогу у вирішенні конфліктних ситуацій. У закладі діє положення про протидію сексуальним домаганням. Ще один учасник зустрічі зазначив, що є доступний Всеукраїнський «Портал викривача», де можна повідомити про будь-які випадки корупції, завантажуючи аудіо або відеофайли, за що передбачена винагорода. Під час Зустрічі з авторами відомостей про самооцінювання було виявлено, що на ОНП не надійшло жодної скарги від здобувачів щодо будь-якого виду конфліктних ситуацій, які потребували б врегулювання. Було виявлено дві потенційні ситуації конфлікту інтересів, проте вони були ідентифіковані Гарантом та вирішені до того, як вони могли виникнути. На Зустрічі фахівець з питань запобігання та виявлення корупції зазначив, що на ОНП не виникало ситуацій, що можуть призвести до конфлікту інтересів, наскільки це відомо йому, що свідчить про своєчасність та ефективність дій Гаранта у зазначених випадках.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Не виявлено.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Платформа МООДЛ для дистанційного навчання не використовується чи не передбачає можливості для проведення онлайн занять, що організують безпосередньо викладачі (7.1). Рекомендуємо для організації та централізації, власне управління процесом навчання та викладання, разом із МООДЛ впровадити й іншу централізовану платформу для проведення власне навчальних занять з організованими клас-румми.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

ОНП Право та освітня діяльність за цією програмою відповідають підкритеріям 7.2, 7.3, 7.4, 7.5, 7.6 Критерію 7 «Освітнє середовище та матеріальні ресурси». Недолік, виявлений у рамках аналізу підкритерію 7.1, може бути усунутий у процесі поточної діяльності ЗВО.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Основним локальним актом з цього питання є Положення про ОП у СНАУ (<https://goo.su/b9yH>), перегляд (удосконалення) ОНП здійснюється в межах модернізації або оновлення. На Зустрічі 2 Гарант ОНП розповіла, що в рамках системи внутрішнього аудиту проводяться регулярні засідання проектної групи щомісяця. Особливу увагу приділяється аналізу звітів, які є ключовим інструментом в оцінці ефективності та розвитку ОНП. Кожен аналітичний звіт детально розглядається, включаючи процес його розробки та подання. Результатом такого аудиту

є розширений та узагальнений звіт, які регулярно представляються на Раді забезпечення якості, де отримують зворотній зв'язок для подальшого вдосконалення процесів удосконалення ОНП. Крім того, важливим аспектом забезпечення якості є активна участь Студентського комітету партнерства, який є новим органом студентського самоврядування та входить до структури органів забезпечення якості. Його діяльність спрямована на сприяння залученню здобувачів до процесів прийняття рішень та вдосконалення якості освіти. Гарант ОНП також зазначила, що для забезпечення відповідності вимогам зовнішніх стейкхолдерів, регулярно проводяться зустрічі з ними, під час яких обговорюються ідеї та можливості щодо розширення міждисциплінарних досліджень у сферах екології та сільського господарства. Під час зустрічей з різними фокус-групами, ЕГ отримала підтвердження того, що всі учасники освітнього процесу, а також зацікавлені сторони брали участь у обговоренні проекту освітньої програми і подавали свої пропозиції та рекомендації через публічні обговорення, письмовий зв'язок (у т.ч. анкетування). Так, на Зустрічі 3 з науково-педагогічними працівниками зазначали, що: серед них є члени Ради забезпечення якості вищ. освіти, а крім того, їх неодноразово залучали до перегляду ОНП як викладачів загальних дисциплін; серед них є члени проєктної групи ОНП, які були присутні на засіданнях Експертної ради роботодавців, що проходять тричі на рік. На Зустрічі 4 зі здобувачами вищої освіти та на Зустрічі 10 з представниками самоврядування здобувачів вищої освіти також було наведено факти про те, що ОНП періодично переглядається із залученням стейкхолдерів.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

На Зустрічі 4 зі здобувачами вищої освіти на ОНП аспірантка 4го року навчання наголосила на використанні анкет на платформі Moodle для збору думок та побажань здобувачів з цього питання. Також була створена група "Аспіранти СНАУ" у Viber для зручного обговорення та спілкування, де можна висловити свої побажання. Здобувачі повідомили, що вони активно залучалися до удосконалення ОНП, працюючи в проєктній групі, а Гарант програми завжди доступна для спілкування з питань удосконалення ОНП. Аспірантка зго курсу повідомила, що вона особисто ініціювала розширення блоку вибіркових дисциплін з екологічного спрямування, що було успішно втілено. На Зустрічі 10 з представниками самоврядування здобувачів ВО учасники зазначили, що факультет дотримується всіх регламентованих процедур, і студентське самоврядування також активно залучається до процесів забезпечення якості освіти. Здобувачі є членами Ради забезпечення якості освіти та Вченої ради СНАУ, де вони беруть участь у заслуховуванні аналітичних звітів Гаранта та прийнятті рішень щодо процедур забезпечення якості. Також було наведено той самий приклад щодо пропозицій до ОНП, як і на Зустрічі 4.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Комунікація ЕГ з роботодавцями підтвердила їх участь у процесі перегляду ОНП та інших процедур щодо її якості. Роботодавці приєднуються до зовнішньої експертизи та періодичного оновлення ОНП, беручи участь в обговоренні проєктів ОНП. Вони також регулярно проходять опитування, результати яких враховуються, наприклад, були узяті до уваги під час оновлення ОНП пропозиції від Першого заступника Голови Національної служби посередництва і примирення (щодо вдосконалення практики – відповідно до моделі практики у судах, яку доцільно поширити не лише на 1 та 2 рівні, але й на 3 рівень), від Директору Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Сумській області (було запропоновано включити до програми предмет "Правове забезпечення сталого розвитку регіонів" з метою полегшення працевлаштування випускників ЗВО. Ця дисципліна була уведена у зміст ОНП. Крім того, з 2021 року було запропоновано забезпечити здобувачів вищої освіти доступом до якісних програм перевірки на плагіат, і наразі працюють дві такі програми.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Існує практика систематичного збирання, аналізу та урахування інформації щодо кар'єрного розвитку випускників аналізованої ОНП на юридичному факультеті СНАУ. Ця практика підтверджується наявністю відповідної інформації на офіційному веб-сайті (<https://goo.su/IXyRC>), а також виступами декана юридичного факультету та самих випускників на відповідних фокус-групах. Згідно з результатами зустрічей, інформація збирається шляхом неформального та дружнього спілкування, в якому ініціативу беруть як випускники, так і Гарант та адміністрація СНАУ.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

У СНАУ створена та ефективно функціонує система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, яка спрямована на постійний моніторинг освітнього процесу з метою виявлення недоліків освітніх програм та їх подальше

виправлення. Університет впроваджує практику проведення планових та позапланових внутрішніх аудитів системи якості освіти, які проводяться на регулярній основі. В СНАУ на даний момент діє трьохрівнева система внутрішнього забезпечення якості освіти: на першому рівні – програмний (рівень освітньої програми), де відповідальність за це покладена на проектну групу та гаранта освітньої програми; на другому рівні – рівень факультету, що включає вчені ради факультетів, деканів та їх заступників з питань забезпечення якості; на третьому рівні – університетський рівень, де діє Відділ забезпечення якості СНАУ, Студентський комітет партнерства та забезпечення якості вищої освіти. Необхідні заходи вносяться до календарного плану, їхнє своєчасне виконання контролюється посадовими особами, на яких цей обов'язок покладається при затвердженні такого плану. ЕГ не знайшли на сайті ЗВО і на зустрічах отримали підтвердження, що результати навчання здобувачів освіти на сайті ЗВО не оприлюднюються (викладається лише Рейтинги на призначення стипендії <https://snau.edu.ua/rejting-uspishnosti/>). На сайті ЗВО ЕГ не знайшли також рейтинги НПП. Однак, відповідно до п. 3 ч. 2 ст. 16 Закону України «Про вищу освіту», «Система забезпечення закладами вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) передбачає здійснення таких процедур і заходів: 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладу вищої освіти та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб».

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Після проведення попереднього акредитаційного процесу був здійснений внутрішній аудит. Усі виявлені зауваження ЕГ були обговорені на засіданнях Ради забезпечення якості. Були визначені напрямки подальших дій, встановлені терміни та відповідальні особи, і складено план виправних заходів https://ur.snau.edu.ua/?page_id=9271. Проводяться опитування стейкхолдерів та аспірантів, результати яких аналізуються та відображаються у вигляді цифр та діаграм. Однак, слабкою стороною цього підкритерію є те, що анкета для здобувачів не містить відкритих питань, що могли б стати важливим джерелом інформації щодо якості ОНП. Під час зустрічей з аспірантами було виявлено, що анкетування проводиться з дотриманням вимог чинного законодавства про особисті дані, та що це лише один з методів отримання зворотного зв'язку від здобувачів щодо якості вищої освіти на ОНП. ЕГ констатує, що результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), не враховуються у ЗВО повною мірою. Так, у Звіті ЕГ про результати акредитації ОНП Агрономія у СНАУ у 2020 (с.26 <http://surl.li/qhjlj>) зазначено: «Але, слід зауважити, що на офіційному сайті СНАУ завантажено велику кількість документів, без підписів та печаток затверджуючої сторони». На час роботи ЕГ акредитації ОНП Право у СНАУ (01-03.02.2024) на сайті ЗВО все ще викладаються не оформлені належним чином документи, наприклад: Положення про організацію освітнього процесу <http://surl.li/fnhwc> За результатами акредитаційної експертизи ОНП Ветеринарна гігієна, санітарія та експертиза у 2020 (с.3 <http://surl.li/qhlon>) вказувалося як на недолік: «Відсутність подвійного керівництва з колегами з інших закладів вищої освіти чи закордонними колегами», що наразі залишається актуальним для ОНП Право.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Представники академічної спільноти залучаються до удосконалення ОНП та відповідних заходів на підставі Положення про освітні програми СНАУ (<https://bit.ly/3m6gbNK>). Академічна спільнота залучається до процедур забезпечення якості ОНП на різних рівнях - на рівнях - кафедр, факультету, СНАУ, а також через органи студентського самоврядування (участь в анкетуванні, інших опитуваннях, у засіданнях кафедр тощо). Формуванню культури якості сприяють також щорічні Тижні академічної доброчесності, у яких беруть участь НПП, представники адміністрації та здобувачі ВО (квести, цікаві опитування у соцмережах). Проведення цих Тижнів є позитивною практикою.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Проведення Тижнів академічної доброчесності у СНАУ.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Під час онлайн-опитування в Google-формі, що доступне у особистих кабінетах здобувачів на платформі Moodle, переважна більшість запитань є закритого типу. Результати навчання здобувачів освіти та рейтинги НПП не оприлюднені на сайті ЗВО, хоча таке оприлюднення передбачено п. 3 ч. 2 ст. 16 Закону України «Про вищу освіту». Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під

час попередніх акредитацій) не враховуються у ЗВО повною мірою. Рекомендуємо: до початку 2023-2024 навчального року розглянути можливість розширення кількості відкритих запитань, відповіді аспірантів на які є важливим джерелом інформації про якість ОНП; на сайті ЗВО систематично, починаючи з другого семестру 2023-24 н.р, оприлюднювати на сайті ЗВО результати навчання здобувачів освіти та рейтинги НПП. У роботі системи внутрішнього забезпечення якості освіти СНАУ регулярно враховувати результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій).

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

У цілому, за критерієм 8 є деякі недоліки, незначні за своєю сутністю. За більшістю підкритеріїв можна відзначити загалом відповідність: у СНАУ діє система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, в яку включаються здобувачі та студентське самоврядування. Работодавці беруть участь в обговоренні проєктів ОНП. СНАУ також здійснює планові та позапланові внутрішні аудити системи якості освіти, що сприяють поліпшенню ОНП, результати попередньої акредитації ОНП. Право було враховано при удосконаленні цієї ОНП. Більш повне врахування зауважень та пропозицій, сформульованих під час попередніх акредитацій, можливе у процесі поточної діяльності ЗВО.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Положення про організацію освітнього процесу в Сумському НАУ (<https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/09/Положення-ООП-н-1.pdf>), Положення про порядок розгляду апеляцій студентів студентів (<https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/10/Положення-про-порядок-розгляду-апеляцій-студентів-у-СНАУ.pdf>), Статут СНАУ (<https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2022/02/статут.pdf>), Кодекс академічної етики (<https://docs.snau.edu.ua/documents/normatyvni-documenty/e.pdf>), Порядок проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів (контрактів) (https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/Порядок_про_конкурс_НПП_СНАУ_24.09.18_зі-змінами-від-30.06.2020.pdf), Колективний договір (<https://snau.edu.ua/kolektivnij-dogovir/>), Положення про попередження та протидію сексуальним домаганням та дискримінації у СНАУ (<https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/Положення-про-попередження-та-протидію-сексуальним-домаганням-та-дискримінації-в-СНАУ.pdf>) та іншими документами, що розміщені на сайті. Така інформація доводиться до відома здобувачів під час прийому до університету, до відома НПП та інших учасників освітнього процесу під час прийому на роботу. Щодо прав та обов'язків учасників освітнього процесу під час навчальних занять то про основні права та обов'язки в контексті критеріїв оцінювання зазначається на початку проходження курсу. Під час зустрічі зі здобувачами вони підтвердили, що сайт є доступним, а інформація про їх права та обов'язки є зрозумілою. ЕГ вже зазначали у контексті підкритерію 8.7, що на сайті ЗВО викладаються локальні акти, які не оформлені/ не затверджені належним чином, наприклад: Положення про організацію освітнього процесу <http://surl.li/fnhwc>

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проєкт з метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін.

Останнє оновлення ОНП відбувалося у 2023 році у зв'язку із прийняттям стандарту вищої освіти, перед цим проєкт відповідної ОНП був розміщений на сайті разом із оголошенням про засоби комунікації якими можна повідомити про пропозиції чи зауваження до проєкту. Також заклад звертався самостійно до різноманітних стейкхолдерів з метою отримання рецензій.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Освітня програма та її попередня версія, разом із навчальними планами та робочими програмами (силабусами) дисциплін опубліковані на сайті юридичного факультету СНАУ у розділі III рівень вищої освіти, Освітні програми https://ur.snau.edu.ua/?page_id=6002

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Заклад забезпечує повну прозорість та публічність інформації про права та обов'язки членів академічної спільноти, інформацію про ОНП, її зміни цілі та очікувані результати.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

ЕГ рекомендує додатково створити інформаційну форму з метою збору інформації про пропозиції до ОНП в тому числі із можливості анонімної відправки форми, з метою ширшого залучення до процесу обговорення здобувачів.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

ОНП загалом відповідає Критерію 9. ЗВО забезпечує прозорість та публічність, інформування членів академічної спільноти про їх права та обов'язки.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

Зміст ОНП забезпечує повноцінну підготовку аспірантів до дослідницької діяльності у галузі Право. Так, ОК2, ОК3, ОК7 дозволяють розвивати «дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій» (РН01), вміння «Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні аргументи, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні наукові джерела» (РН04). ОК4, ОК5, ОК10 забезпечують аспірантів «передовими концептуальними та методологічними знаннями у сфері права і на межі предметних галузей» (РН01), вміннями «Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, сучасної правової доктрини, основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права» (РН03), вміннями «Здійснювати доктринальне тлумачення норм національного, міжнародного та права Європейського Союзу, здійснювати порівняльний аналіз правових явищ та процесів у різних правових системах» (РН11). У контексті опису підкритеріїв 2.2 та 6.1, підготовка аспірантів до викладацької діяльності у ЗВО, зокрема РН09 «Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері права на різних рівнях вищої освіти, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін» лише частково забезпечується ОК «Організація і методика проведення навч занять». Фахові правничі ОК – Сучасні тенденції юридичної науки в умовах сталого розвитку, Правові режими природних об'єктів і комплексів в умовах євроінтеграції, Правове забезпечення сталого розвитку регіонів – є релевантними до тем дисертаційних досліджень аспірантів, оскільки теми зумовлені унікальністю ОНП – формування у здобувача наукового ступеня ДФ здатності розуміти, інтерпретувати та впроваджувати ідею, доктрину, правові принципи держави сталого розвитку. Максимально дотичними до тем дисертацій здобувачів є і вибіркові дисципліни, більше того, на зустрічах зі здобувачами й випускниками вони зазначили, що самі пропонували увести у перелік такі ВД, що суголосні з їх дослідженнями. Підготовка до дослідницької діяльності поза академічним середовищем, зокрема у міжнародному середовищі, забезпечується вивченням ОК Іноземна мова за професійним спрямуванням, ОК Управління науковими проектами, а також участю аспірантів у міжнародних науково-практичних конференціях, інших заходах міжнародної співпраці <https://ur.snau.edu.ua/?p=9078>
https://ur.snau.edu.ua/?page_id=68

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

Наукові інтереси аспірантів на ОНП, переважно зумовлені їх професійною діяльністю, при цьому, дослідження спрямовуються на вирішення актуальних практичних завдань у відповідній сфері. Здобувачі та випускники під час зустрічей вказали, що обирали наукових керівників, ознайомившись попередньо з їх науковим доробком, і за умови його дотичності до обраної аспірантом теми/ проблеми, власне починали співпрацю зі своїм майбутнім науковим керівником. На сторінці Наші здобувачі https://ur.snau.edu.ua/?page_id=6011 у вкладці III Рівень вищої освіти Юридичного факультету СНАУ викладена інформація щодо наукових здобутків, які свідчать про наукові інтереси аспірантів та їх наукових керівників. Співставлення відповідної інформації дозволяє ЕГ констатувати відповідність. При чому така відповідність забезпечується як власне напрямом наукових досліджень керівника, так і його/її практичною правничою діяльністю, до прикладу, виконанням дисертаційних досліджень аспірантів щодо судового розгляду певних справ керує, як правило, суддя у відставці, доктор юридичних наук, професор. Теми дисертацій з питань сталого розвитку, обігу інформації в аграрній сфері, адміністративних послуг органів публічної адміністрації в умовах сталого розвитку розробляються у рамках виконання НДР «Взаємодія галузей права в умовах сталого розвитку України та глобальної цифрової трансформації», виконавцем якої і є науковий керівник https://ur.snau.edu.ua/?page_id=6735 а також засновниця наукової школи «Правові засади інформаційного суспільства та інформаційної держави» <https://science.snau.edu.ua/naukovi-shkoli/> чим також підтверджується релевантність наукових інтересів. ЕГ констатує що переважно наукові керівники є активними дослідниками, репрезентують свої науковий результат у фах видан та у видан які індекс у міжнародн БД Scopus і WoS й упродовж остан 5-ти років. Під час зустрічей з аспірантами та випускниками вони зазначали що мають/мали змогу спілкуватися з питань дисертації не лише з наук керівником але й ін фахівцями у т.ч з інших ЗВО як НУБіП. Успішні захисти дисертацій ДФ з Права, що передбачає наявність рецензентів з відповідн тем, засвідчують наявність «критичної маси» дослідників у ЗВО. У контексті її оцінки ЕГ з'ясували що СНАУ пройшов державну атестацію в частині провадження наукової діяльності <http://surl.li/wuv1> за науковим напрямом «Суспільні науки» у кваліфікаційну категорію «В». До неї відносяться ЗВО, дослідження і розробки яких виконуються на задовільному професійному рівні та мають значення насамперед для забезпечення належного рівня освітнього процесу в закладах вищої освіти <http://surl.li/qickl> СНАУ у контексті підготовки ДФ варто підсилити відповідність до критеріїв такої державної атестації для переходу у кваліфікаційну групу «Б», до якої відносяться ЗВО, дослідження і розробки яких виконуються на високому професійному рівні, мають важливе значення для окремих галузей економіки, інших сфер суспільного життя, зміцнення національної безпеки.

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

Результати опитування здобувачів та НПП вказують на те, що аспіранти регулярно презентують свої наукові досягнення двічі на рік під час піврічних та річних атестацій. Огляд МТБ показав, що аспіранти мають доступ до необхідних ресурсів, таких як комп'ютери, мережеве обладнання, інтернет та бібліотечні фонди через електронний репозиторій СНАУ. Додатково представник бібліотеки повідомив про можливість доступу до наукометричних баз даних, а також про можливість отримання окремих статей з друкованих видань в електронному вигляді за запитом здобувачів. Крім того, університет регулярно організовує конференції з юридичного напрямку, а результати досліджень публікуються в науковому фаховому виданні "Приватне та публічне право" категорії Б. Для проведення занять з ОНП "Право" використовується лабораторія практичного права, зал судових засідань та кабінет-студія "Кримінального процесу та криміналістики", а також інноваційна комп'ютерна аудиторія. Заклад має укриття в яких так само можуть працювати здобувачі.

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

ЕГ було встановлено, що здобувачі активно залучаються до міжнародної академічної спільноти. Зокрема заклад має велику кількість договорів про співпрацю із закордонними ЗВО, здобувачі беруть участь у міжнародних конференціях, роботі над колективними монографіями. Також здобувачі беруть участь програмах академічної мобільності та стажуваннях, проте через воєнні дії цей процес має певний спад. ЕГ відзначає, що в переважній більшості подібні програми знаходять самі здобувачі. ЗВО відзначає про участь у міжнародних проектах, зокрема «проект співпраці з німецькою організацією SES, проект Erasmus+ (<https://goo.su/MiyQ>), зокрема, Jean Monnet студії (з 2022 р. – EDOCS (Солдаткін І., Солдаткін С., Мельник В.)). участь у заході «Освіта для сталого розвитку» в межах проекту EDOC».

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

Так, університет практикує активну участь наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються. Гарант освітньої програми на зустрічі 5 з авторами відомостей про самооцінювання пояснила, що кожна кафедра має свою науково-дослідну тему, і при затвердженні тем дисертацій враховується тема університету та тема конкретної кафедри. Наприкінці кожного року кафедри представляють звіт щодо виконання науково-дослідних тем, включаючи ідеї та розробки аспірантів, а також їхні публікації, в тому числі спільні. Гарант доповнила приклади з Відомостей про самооцінювання ще одним – у зарубіжному видавництві вийшла друком колективна монографія «Сучасна парадигма публічного та приватного права в умовах сталого розвитку» <http://surl.li/qfbde> матеріали якої становлять частину цієї практики, забезпечуючи публікації статей наукових керівників, викладачів та аспірантів. Гарант також повідомила, що для інформування здобувачів вищої освіти на ОНП, а також для обговорення ідей і розробок, публікацій, створено внутрішні комунікаційні канали, такі як сайт з інформацією для здобувачів, окремих Телеграм-канал для публікації цікавих новин, а також група в Viber спеціально для аспірантів. Це допомагає забезпечити ефективну комунікацію та обмін інформацією між учасниками науково-дослідницьких проектів.

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

Гарант освітньої програми підтвердила інформацію, викладену в Відомостях про самооцінювання, на зустрічі 5 з авторами цих відомостей. Вона зазначила, що протягом періоду існування освітньої програми не виявлено жодного випадку порушення академічної доброчесності серед навчально-педагогічних працівників. Також на одній з наступних зустрічей, а саме на зустрічі 6 із науковими керівниками аспірантів, рецензентами та опонентами дисертаційних досліджень, один із наукових керівників аспірантів підтвердив цю інформацію. Він вказав, що процедура отримання дозволу на здійснення наукового керівництва включає вимогу дотримання академічної доброчесності, згідно з пунктами 3.1 та 5 Кодексу академічної доброчесності, який можна знайти за посиланням <http://surl.li/khyd>. Зокрема, цей кодекс містить норми професійної етики навчально-педагогічних працівників та визначає відповідальність за порушення правил академічної доброчесності. Важливо відзначити, що серед можливих санкцій є позбавлення права на наукове керівництво аспірантами, і ця санкція застосовується Вченою радою СНАУ. Також цей науковий керівник аспірантів наголосив на тому, що дві наявні в Університеті програми перевірки академічних текстів на плагіат застосовуються не тільки для здобувачів, але й для навчально-педагогічних працівників.

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

Зміст ОНП відповідає науковим інтересам аспірантів і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької діяльності у галузі Право (10.1). У ЗВО наявна критична маса дослідників, які спільно працюють над однією науковою проблематикою, що підтверджується зокрема наявністю кафедральних тем науково-дослідних робіт, які спільно розробляються членами кафедр, наукових керівниками та їх аспірантами. Це засвідчує суттєвий науковий потенціал на ОНП Право, що дозволяє аспірантам отримувати якісні наукові консультації й сприяє у виконанні якісних дисертаційних робіт (10.2). На ОНП забезпечується можливість для апробації аспірантами своїх наукових результатів шляхом регулярного проведення науково-практичних конференцій та публікацій у фаховому виданні СНАУ з юридичних наук, у тому числі безкоштовно (10.3). Наукові керівники аспірантів беруть участь у дослідницьких проектах, результати яких регулярно оприлюднюються (10.5).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

Підготовка аспірантів до викладацької діяльності у ЗВО забезпечується на ОНП частково. (10.1)

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

У результаті аналізу відповідності ОНП до Критерію 10 «Навчання через дослідження» ЕГ встановила відсутність критичних недоліків. ОНП Право та освітня діяльність за цією програмою повністю відповідають підкритеріям 10.2,

10.3, 10.4, 10.5, 10.6. До підкритерію 10.1 – констатовано відповідність у значному ступені. Недоліки, виявлені у рамках підкритерію 10.1, можуть бути усунуті у процесі поточної діяльності ЗВО.

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	B

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Рябовол Лілія Тарасівна

Члени експертної групи

Мішина Наталя Вікторівна

Федосєєв Костянтин Євгенович